

FABRİKALAR İÇİN EL KİTABI

ICS SOSYAL
GEREKLİLİKLER 2026

İçindekiler

ICS'nin Sunumu	2
ICS'nin Yapısı	2
ICS'nin ortak metodolojisi	4
Sahadaki İş ortaklarımız.....	4
ICS Davranış Kuralları	5
Bilgi paylaşım süreci	5
Veri paylaşımı ve gizlilik.....	5
Tedarikçi veya fabrika ile paylaşılan ICS denetim belgeleri	5
ICS denetimi	6
ICS denetim kapsamı	6
ICS denetim süreci.....	7
ICS denetimi içeriği.....	9
Metodoloji.....	13
ICS denetim türleri	13
ICS denetim bildirim türleri	13
Denetim süresi	14
Çalışan görüşmesi örneklem büyüklüğü	14
Belge örneklem büyüklüğü.....	15
ICS denetim derecelendirmesi	15
ICS çift derecelendirme sistemi	15
Uyarı Bildirimleri	15
Fabrikaya erişimin reddedilmesi	15
Fabrika tarafından yapılan şikayetler	16
Ek 1: Belgelerin incelenmesi.....	17
Ek 2: Terimler Sözlüğü	20
Ek 3: ICS Sosyal Denetim Soruları	24
Ek 4: Uyum ve Sürdürülebilirlik: Bağlayıcı ve bağlayıcı olmayan referans metinler	41

ICS'nin Sunumu

Fabrikalar için Sosyal El Kitabı'nın bu versiyonu basitleştirilmiş olup, yalnızca bilgilendirme amaçlıdır. Bu versiyon, burada bulabileceğiniz tam İngilizce versiyonun yerini almaz:

➤ [Fabrikalar için Sosyal El Kitabı'nın tam metni](#)

ICS'nin Yapısı

ICS, perakendeciler tarafından yönetilen, tekstil, giyim, pazar, eğlence, mobilya, demirbaş, ekipman, ev aletleri, gıda, elektronik, araba bakımı ve yenilenebilir enerji sektörlerinde sosyal ve çevresel denetimler gerçekleştiren çok sektörlü bir girişimdir. Amaçları şunlardır:

- ✚ **Üyelerinin tedarik zincirlerinin**, aşağıdakilerle sınırlı olmamak üzere **Kurumsal Sürdürülebilirlik Durum Tespiti gerekliliklerine uyumunu güçlendirmek**: BM "Koruma, Saygı ve Telafi" Çerçevesi ile ilgili Birleşmiş Milletler (BM) İş ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Çokuluslu İşletmeler için Sorumlu İş Davranışı Kılavuzları, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Sözleşmeleri, işçi haklarına ilişkin yerel yasalar ile tedarikçiler ve alt yüklenicilerle ilgili Dikkat Yükümlülüğü ile ilgili gelecekte tabi olabilecekleri her türlü düzenleme; ve
- ✚ Üyelerine ve tedarikçilerine, tedarik zincirlerinde insan hakları ihlali risklerini tespit etmek, önlemek ve düzeltmek için gerekli özen standartlarını, süreçlerini, metodolojilerini ve araçlarını sağlayarak, **sürdürülebilir, adil ve kapsayıcı dünya tedarik zincirlerine geçişe katkıda bulunmak**.

Bu bağlamda, ICS üyeleri tedarikçi üretim fabrikalarında ortak bir denetim çerçevesi uygulayarak ve ICS veri tabanı üzerinden ortak fabrikalarla ilgili bilgileri paylaşarak güçlerini birleştiriyorlar. Bu ICS iç veri tabanında, ICS üyeleri denetim sonuçlarını ve denetimlerle ilgili tüm belgeleri (Denetim anketi, Fabrika profili, Düzeltici Eylem Planı vb.) yalnızca denetlenen fabrikalarla çalışan üyelerle paylaşıyorlar. ICS, üye şirketlerin ortak araçlarla işbirliği yapmalarını, denetimleri paylaşmalarını, "denetim yorgunluğunun" azaltılmasına katkıda bulunmalarını ve bilgi ile en iyi uygulamaları paylaşmalarını sağlar. ICS, üye perakendeciler ve markaların yalnızca halihazırda bağlantılı oldukları fabrikalara ilişkin bilgilere erişebildikleri için bir tedarik platformu değildir.

ICS üye perakendecileri ve markalarının listesi ICS web sitesinde mevcuttur: www.ics-asso.org

Bu El Kitabının amacı, fabrikaya sosyal uyum konusunda bilgi ve farkındalık kazandırmaktır. Bu, fabrikanın iş ortaklarına uyumunu başlatması veya göstermesi için bir fırsat sunar; böylece işçilerinin koşullarını, işyerindeki refahını, adil üretkenliğini, ayrıca şirketin uluslararası ticaretteki çekiciliğini ve sürdürülebilir kalkınma gereklilikleriyle ilgili artan standartlar ve dünya ekonomik zorlukları karşısında uzun vadeli dayanıklılığını güvence altına alır. Bu El Kitabı, ICS sosyal denetimini gerçekleştirmekle görevlendirilmiş denetim şirketi veya ICS üyesi tarafından denetim öncesinde fabrikaya gönderilebilir. Mevcut El Kitabı, fabrika için bir hazırlık aracıdır.

Denetim notu ve bölümlere göre notlar, denetim kapanış toplantısı gününde açıklanmaz. Fabrika, denetim kapanışını takip eden 10 gün içinde denetim sonuçlarını (genel not ve bölümlere göre ayrıntılı not ile uygunluk ve uygunsuzluk listesi) alacaktır. Ardından fabrika, önerilen eylemleri ve hedef tarihleri takip ederek ICS veritabanında Düzeltici Eylem Planını başlatabilecektir.

Denetim kapanış toplantısının yapıldığı gün, fabrika, bulguların listesini (iyi uygulamalar ve uyumsuzluklar), denetçilerin yorumlarını ve ICS ile ilgili önerilen eylemleri içeren geçici Bulgular Raporu'nualır, yorum yapar ve imzalar.

ICS programıyla ilgili sorular ve öneriler

Yorum, açıklama ve öneri talepleri, ICS üyeleriyle paylaşılmak üzere ICS ekibine contact@ics-asso.org e-posta adresi üzerinden iletilmelidir.

ICS İletişim: ICS Ofisi – 14, rue Bassano Paris FRANSA
Uyum ve Sürdürülebilirlik Girişimi / Ticaret ve Dağıtım İşletmeleri Federasyonu
contact@ics-asso.org
www.ics-asso.org

Denetime hazır olduğumu anlamak için 10 adım

- ✓ Veritabanındaki ICS Fabrika profili'ni, işçilerin konuştuğu tüm diller ve fabrika tarafından doğrudan sahip olunmasa bile işçi yatakhanelerinin yerleri dahil olmak üzere doğru bir şekilde doldurdum. Yanlış veya eksik beyanların denetim sonucunu etkileyebileceğini anlıyorum.

- ✓ Ek 1'de listelenen tüm belgeleri topladım ve bunları ilk denetim gününde (veya birkaç gün süren denetimlerde ikinci gün) saat 14:00'e kadar sunmamam durumunda ilgili kalemler için uygunsuzluk notu alacağımı anlıyorum.
- ✓ Denetim zaman aralığını aldım ve aşağıdakileri sağladım:
 - Denetim süresince en az bir yönetici yerinde olacaktır;
 - Ortak tesislerdeki diğer kullanıcılar, bina genelinde gerçekleştirilebilecek risk değerlendirmeleri konusunda bilgilendirildi;
 - Denetim süresi boyunca üretim seviyelerinin çok düşük olması durumunda ICS üyesine bildirimde bulunulmuştur;
 - Gizli işçi görüşmeleri için özel bir oda mevcuttur ve ben bu görüşmelere katılmayacağım.
- ✓ Denetim el kitabını inceledim ve açılış ve kapanış toplantılarına işçi temsilcilerinin katılımı ve işçi görüşmelerinin yürütülmesi dahil olmak üzere denetim sürecini anladım.
- ✓ Denetçilere profesyonel, işbirlikçi ve şeffaf bir şekilde karşılama taahhüt ediyorum ve denetimi uyum, sürdürülebilirlik ve işyeri güvenliğini iyileştirmek için bir fırsat olarak kullanacağım.
- ✓ Denetçilerin iletişim bilgilerine erişemeyeceğimi ve denetçileri etkilemeye yönelik herhangi bir girişimin ICS üyesi tarafından ciddi bir şekilde değerlendirileceğini anlıyorum.
- ✓ Denetim sonuçlarının denetim günü paylaşılmayacağını kabul ediyorum. Sonuçlar, müşterinin onayından sonraki 10 gün içinde, Düzeltici Eylem Planı hazırlama talimatlarıyla birlikte ICS veritabanında erişime açılacaktır. Kapanışta geçici Bulgular Raporu düzenlenecektir.
- ✓ Açıklık ve şeffaflığın çok önemli olduğunu kabul ediyorum. Herhangi bir bilginin gizlenmesi ciddi bir ihlal olarak değerlendirilecek ve ağır derecelendirmelere ve ticari sonuçlara yol açabilir.
- ✓ Şikayet durumunda, el kitabında belirtilen resmi prosedürü takip etmek için ICS üyesiyle iletişime geçebileceğimi anlıyorum.

ICS ortak metodolojisi

ICS sisteminin temel taşı, 70'ten fazla ülkede kullanılan ICS denetim raporu soru formudur.. ICS eylemleri, tüm ICS üyeleri tarafından uygulanan ortak bir metodolojiye dayanır ve markalar tarafından denetim sürecinin tam kontrolünü sağlar.

- ICS denetimleri, üye perakendeciler ve markalar tarafından zorunlu kılınır ve yönetilir. Denetimin başlatılması, ICS kullanımının tam kontrolünü sağlayan bir üye ayrıcalığıdır. Amaç, denetim sürecinin tarafsızlığını sağlamaktır.
- ICS denetimleri, yalnızca ICS tarafından yetkilendirilmiş üçüncü taraf denetim şirketleri tarafından gerçekleştirilir.
- Fabrikalarda kritik uyumsuzluklar tespit edildiğinde, ICS üyeleri ortak izleme kurallarını paylaşır.
- ICS sosyal denetimleri önceden yarı duyurulur (Yarı haberli) veya habersiz yapılır.
- **ICS denetimi ne bir sertifika ne de bir etikettir.** ICS denetiminin amacı, bir fabrikanın sosyal uyumluluğunu değerlendirmek ve belirli bir tarihte gözlemlenen uyumsuzlukları ve en iyi uygulamaları raporlamaktır.

Sahadaki iş ortaklarımız

Denetim kalitesi, ICS tarafından istatistiksel göstergeler, **sahada gerçekleştirilen Gözlem denetimleri (Shadow audits)**, karşılaştırmalı rapor analizi ve ICS üyelerinin işbirliğine dayalı geri bildirim ve incelemeleri yoluyla izlenir. ICS standartlarına göre denetim yapmaya yetkili denetim şirketlerinin listesi, harici web sitemizde mevcuttur: <https://ics-asso.org/audit-companies/>

Şeffaflık ve açıklık, fabrikaların uyumluluğunu güçlendirmek için koşulsuz bir ön koşuldur.

Bilgi eksikliği, belge tahrifatı, erişim reddi (denetim öncesi Fabrika profili beyanındaki eksiklikler dahil), ICS yetkili denetçilerine uygulanan baskı ve suçlamalar ciddi şekilde değerlendirilir ve iş ilişkisinin sonlandırılmasına yol açabilir.

ICS Davranış Kuralları

Her ICS üyesi, tedarikçilerinden ICS Davranış Kurallarına uymalarını talep eder; bu kurallar, üyenin kendi ayrıntılı Davranış Kuralları ile tamamlanabilir. Bu Kuralları imzalayarak, tedarikçiler kurallara uymayı ve bunlara bağlı kalmayı taahhüt ederler; ayrıca kendi alt yüklenicileri ve ortaklarının da bu kurallara uymasını sağlarlar: ortak sorumluluk, temel bir kavramdır.

Lütfen ICS web sitesinde bulunan ICS Davranış Kuralları'na bakınız:

➤ [ICS Davranış Kuralları](#)

Bilgi paylaşım süreci

Veri paylaşımı ve gizlilik

Aynı fabrikayla bağlantılı ICS üyeleri, denetim sonuçlarını ve belgelerini ICS veritabanı aracılığıyla paylaşır. ICS denetim bulguları gizlidir ve denetlenen fabrikayla bağlantısı olmayan ICS üyeleri bu bilgilere erişemez. ICS üyeleri, denetim bilgilerine ve sonuçlarına erişebilmek için ICS veritabanında tedarikçilerini ve ilgili fabrikaları belirtmelidir. ICS üyeleri, tedarik amaçlı kullanılamayan, yalnızca fabrikaların sosyal uyumluluğunu izlemek için kullanılan ortak bir metodoloji ve araçlar kullanır.

Tedarikçi veya fabrika ile paylaşılan ICS denetim belgeleri

İşçilerin denetçilerle paylaşmış olabileceği verilerin gizliliğini korumak amacıyla, ICS denetim raporu tedarikçi veya fabrika ile paylaşılamaz. Fabrika, gelecekteki uyumluluğunu iyileştirmek ve güvence altına almak için gerekli tüm ilgili bulguları ve düzeltici önlemleri içeren belirli belgeleri alacaktır.

- **Fabrika profili:**

- ICS Denetim Sürecinin önemli bir bileşenidir ve ICS Üyeleri, fabrika, tedarikçi ve denetim firması arasında paylaşılan ilk belge olarak işlev görür. Amacı, fabrikanın organizasyonunu net bir şekilde anlamak ve uygun denetim hazırlığı ve planlamasını desteklemektir.
- Fabrika profili, denetim açılış toplantısı sırasında denetçi ve fabrika yönetimi tarafından incelenir ve resmi olarak onaylanır.

- **Fabrikada çalışan işçilerin konuştuğu tüm diller** (yerel resmi dili konuşmuyorlarsa) ve alt yükleniciler ile tedarikçilere ait bilgilerle doldurulmalıdır.
- Fabrika, işçilere yatakhane sağlıyorsa, bunların yeri denetimden önce Fabrika profili'nde belirtilmelidir. Fabrika yönetimi ve/veya işçiler tarafından onaylandığında, fabrika tesisleri içinde veya dışında bulunan tüm fabrika tarafından sağlanan yatakhaneler denetim kapsamına dahil edilir.
- **Bulgular Raporu**, denetim kapanış toplantısı sırasında fabrika yönetimi tarafından yerel dilde imzalanır. **Bulgular Raporu**, denetim sırasında tespit edilen uyumsuzlukları bildirir.
- **İçerik Özeti (SOC)**, denetimin her bir bölümünün derecelendirmesini ve genel derecelendirmeyi (bir harf ve bir yüzde) gösterir ve denetim firmasının incelemesi ve markanın onayından sonra ICS veritabanı aracılığıyla fabrikaya gönderilir. SOC, denetlenen fabrikaya ayrıntılı uyumsuzlukları, uyumlulukları ve en iyi uygulamaları eksiksiz bir PDF raporunda sunar.

ICS denetim

ICS denetim planlaması

Denetim sırasında veya sonrasında denetçilere baskı uygulamak, tehdit etmek veya rüşvet teklifinde bulunmak amacıyla iletişime geçme girişimleri, iş ilişkisinin sonlandırılmasına neden olabilir.

- Denetim süresi içinde belirli bir günde fabrikadaki üretim oranı çok düşükse, fabrika bunu denetim şirketine ve denetimi talep eden ICS üyesine bildirmekle yükümlüdür.
- Denetçinin işgücünün yalnızca %25'ine veya daha azına erişimi varsa, denetim uyumsuz olarak kabul edilir ve bir uyarı bildirimi tetiklenir.
- Denetim penceresi süresi üye tarafından belirlenir ve en az 2 hafta olmalıdır (fabrika yönetimi, ulusal ve yerel resmi tatiller ve banka tatilleri dahil olmak üzere uygun olmayan tarihleri bildirebilir, ancak fabrika için uygun tarihlerin toplamı en az 2 tam hafta olmalıdır).

ICS denetim kapsamı

ICS yerinde denetiminin genel amacı, fabrikanın ICS Davranış Kuralları, yerel düzenlemeler ve Ek 5'te listelenen Uluslararası Standartlara uyum düzeyini değerlendirmek ve gerekli düzeltici eylemleri ve sürekli iyileştirme fırsatlarını belirlemektir. ICS denetimi ayrıca denetçiler tarafından fabrikada gözlemlenen en iyi uygulamaları da raporlar.

ICS denetiminin kapsamına giren fiziksel alanlar şunları içermelidir:

- Üretim alanları ve
- Depolama alanları ve
- Varsa, çalışanların yaşam ve yemek alanları, ve
- Üretim sahasının yakınındaki tüm ilgili binalar.
- Her türlü idari/ofis binası

- Fabrika yönetimi ve/veya işçiler, yatakhanelerin fabrika tarafından sağlandığını teyit ederse, fabrika tesisleri içinde veya dışında bulunan tüm yatakhaneler, konumlarına bakılmaksızın denetim kapsamına dahil edilir.

Denetlenen fabrikalar, ICS denetimi öncesinde, aynı binalarda bulunan fabrikaların yönetim ve sahiplerine (denetlenen fabrikanın yönetiminden farklıysa), denetçilerin tüm binayı ve ortak alanları (örneğin binanın merdivenleri) ziyaret etmeleri ve gerekirse, risklerin ortak tesislerden kaynaklanabileceği için binada bulunan diğer fabrikaları da ziyaret etmeleri gerektiği konusunda bilgi vermelidir.

Tesislerin gerekli tüm bölümlerine erişimin reddedilmesi veya ortak bina durumunda diğer fabrikaların tesislerine girme konusunda onların onayının alınamaması, ICS üyesi tarafından erişim reddi olarak değerlendirilecek ve denetimin başarısızlıkla sonuçlanmasına neden olabilir.

ICS denetim süreci

Uygunsuzlukların belirlenmesi:

- ICS sorularının çoğu, yerel yasal gerekliliklere göre değerlendirilir.
- Bazı sorular ise ICS gerekliliklerine göre değerlendirilir.
- Ancak, yerel yasaların ICS gerekliliklerine dayalı soruların belirlediği standartlardan daha katı olduğu durumlarda, fabrikanın uygulamaları yerel yasalara göre değerlendirilir.

Kolay ve hızlı bir şekilde çözülebilecek bir uyumsuzluk durumunda (örneğin, acil durum yolunda bulunan bir nesne), denetçiler uyumsuzluğu raporda belirtmelidir (örneğin, Bulgular Raporu'nda denetçiler uyumsuzluğun derhal giderildiğini belirtebilirler).

- Denetçiler tam uyumu teyit edemezlerse, gözlem uyumsuzluk olarak raporlanacaktır.

Denetim öncesinde Ek 1'de listelenen istenen belgeleri hazırlamak, fabrikanın uygunluğu kanıtlayamaması durumunda uygunsuz olarak derecelendirilmesini önlemeye yardımcı olacaktır.

ICS denetim süreci aşağıdaki altı adımdan oluşur:

Denetçiler, denetim sürecinden sorumlu kişilerdir. Gerçek denetim bu sırayı takip edebilir veya etmeyebilir.

Denetim Aşaması	Katılımcılar	Amaç / Faaliyetler	Önemli Notlar / Gereklilikler
Açılış Toplantısı	Denetçiler, fabrika	- Denetçilerin tanıtılması - Denetim nedenini ve ICS Dikkat Yükümlülüğü gerekliliklerini hatırlatma	- Fabrika fotoğraf çekme izni vermelidir - Fotoğraflar gizlidir; sadece denetim raporu içindir; yüzler gösterilmez

Denetim Aşaması	Katılımcılar	Amaç / Faaliyetler	Önemli Notlar / Gereklilikler
	yönetimi, işçi temsilcileri	- İşçi haklarının korunmasının önemi hakkında tartışma - Denetim kapsamını gözden geçirme, soruların yanıtlanması - Denetim prosedürlerinin açıklanması ve ilgili tarafların belirlenmesi - Denetim süresinin tahmini olarak belirlenmesi	- Fabrika yerleşim planı, çalışma alanları, kantin, depolar ve yatakhanelerin fotoğrafları - Fabrika, herhangi bir paralel denetim/ziyaretin gerçekleşmesi durumunda denetçileri bilgilendirmelidir
Belge İncelemesi	Denetçiler	- Belgelerin incelenmesi: ücret kayıtları, zaman çizelgeleri, sözleşmeler, güvenlik eğitimi raporları - Uygunluğu teyit etme, uygunsuzlukları belirleme, en iyi uygulamaları raporlama	- Fabrika, El Kitabı Ek 1'de listelenen belgeleri hazırlamalıdır - Son 12 aya ait kayıtlar sunulmalıdır; talep edilmesi halinde ek belgeler de dahil edilebilir - Belgeler, denetim süresine bağlı olarak birinci/ikinci gün saat 14:00'den önce hazır olmalıdır
İşçiler ve Yönetimle Görüşmeler	Denetçiler; yönetim ve çalışanlar (görüşmeler ayrı ayrı yapılır)	- Çalışma koşullarını değerlendirilmesi: ücret, çalışma saatleri, sözleşmeler, kesintiler, sosyal haklar - Farklı çalışan kategorilerinden çalışanlarla bireysel ve grup görüşmeleri gerçekleştirilir	- Çalışanlarla yapılan görüşmeler gizlidir; yönetim katılmamalıdır - Çalışanların yanıtlarını etkileme veya izleme girişimleri ciddi ihlallerdir - Fabrika, görüşme raporlarına erişmez - Görüşmeler, işçilerin çalışma saatlerini uzatmamalıdır
Fabrika Turu (Gezinti)	Denetçiler, fabrika temsilcileri	- Sağlık ve güvenlik ile diğer uygulamaların değerlendirilmesi - Çalışanların bulunduğu alanları denetlenmesi: üretim, depolar, kimyasal depolama, tuvaletler, klinik, kantin, yatakhaneler - Belgelerin yerinde fiziksel olarak incelenmesi (etiketler, kayıt defterleri vb.)	- Dış mekanların (kapı, binalar, isim) ve iç mekanların (katlar, kantin, depolar, yatakhaneler) fotoğrafları çekilebilir - Fabrika, herhangi bir alanın kapalı veya erişilemez olması durumunda denetçileri bilgilendirir
Kapanış Öncesi Toplantısı	Sadece denetçiler	Fabrika yönetimi ile yapılacak kapanış toplantısına hazırlık	Denetim sonuçlarını kesinleştirmek için denetçiler arasında iç görüşme yapılır
Kapanış Toplantısı	Denetçiler, fabrika yönetimi, işçi örgütleri temsilcileri	- Denetim bulgularını sunulması ve açıklanması - Soruların yanıtlanması ve açıklamalarda bulunulması - Gözlemlenen gerçekler üzerinde mutabakat sağlanması - Yönetimin, uygunsuzlukların yasal/Kod temellerini anladığından emin olunması	- Yönetimin uygunsuzlukları gidermeye taahhüt vermesi - Bulgular raporu yerinde düzenlenir, yönetim, işçi temsilcisi ve baş denetçi tarafından imzalanır - Kopyalar fabrika tarafından saklanır ve ICS üyesine gönderilir - Uygunsuzluklar İngilizce ve yerel dilde belgelenir; denetim ve yönetimin kabulünü teyit eder

Toplantı sonrası

- Derecelendirme, denetimi talep eden ICS üyesi tarafından önce kontrol edilip onaylanacağı için kapanış toplantısında bildirilmez. Denetim raporu, en geç 10 gün içinde ICS üyesinden onay aldıktan sonra, SOC otomatik olarak oluşturulur ve veritabanında erişilebilir hale gelir. Ayrıca, iletişim kutusunda listelenen e-posta adreslerine otomatik olarak iletilir. Yeni e-posta adreslerinin eklenmesi gerekiyorsa, lütfen denetimi başlatan ICS üyesinden bunları eklemesini isteyin. Veritabanında ICS denetim özetinizi bulun: <https://ics.art-informatique.com/login.action>.
- **Fabrikadan bildirim:** Fabrika, mevcut denetimle paralel olarak başka bir ziyaret veya denetim gerçekleştirilmişse (açılış toplantısında belirtilmemişse ve denetim birkaç gün sürmüşse) denetçilere bunu belirtmelidir.
- **Çevrimiçi CAP:** Denetim ICS üyesi tarafından onaylandıktan ve ICS üyesi ICS veritabanında ilgili hedef tarihlerle Çevrimiçi CAP'yi başlattıktan sonra, fabrikalar¹-CAP hedef tarihinden 15 gün önce bir bildirim alırlar. Onlardan düzeltici önlemleri uygulamaları ve düzeltici önlemlerin uygulandığını gösteren yorumları ve belgeleri ICS veritabanı üzerinden yüklemeleri istenir. Çevrimiçi CAP, aynı zamanda düzeltici eylemlerin uygulanmasındaki zorlukları paylaşma ve ICS üyesinin tavsiyesini alma fırsatıdır.

Denetim, durum tespiti uyum sürecinin sadece bir parçasıdır. Denetimin asıl amacı, Çevrimiçi CAP'yi kullanarak ICS üyesi ile çevrimiçi diyalog yoluyla, fabrikayı sürdürülebilir ticarete uyumlu ve rekabetçi hale getirecek düzeltici eylemleri uygulamaktır.

ICS denetim içeriği

ICS Sosyal Standardının her bölümünde atıfta bulunulan belirli ILO sözleşmeleriyle ilgili ayrıntılı bilgi için lütfen el kitabının tam İngilizce versiyonuna bakın:

➤ [Tam El Kitabı](#)

ICS denetim anketi, Ek 3'te açıklanan alt bölümlere ve sorulara ayrılmış 9 bölümden oluşur. Ek 5'teki *ICS Sosyal Standardı Bölümleri Anket Referansları'nda*, her bölümün daha kapsamlı bir açıklaması ve uluslararası kılavuz referansları yer almaktadır.

Bölüm 0 - Yönetim sistemi, şeffaflık ve izlenebilirlik

Bu bölümde denetçi, bilgi yönetimi, kayıtların doğruluğu ve erişilebilirliği ile günlük uygulamaları değerlendirerek fabrikanın şeffaflığını ölçer. Bu unsurlar, fabrikanın insan hakları ve güvenlik standartlarına sürekli uyum sağlama kapasitesini ve taahhüdünü gösterir.

- **Bölüm 0'da güçlü bir performans, fabrikanın potansiyel riskleri belirlemek, önlemek ve ele almak için gerekli sistemlere, zihniyete ve iç kontrollere sahip olduğunu gösterir. Diğer bir deyişle, bu performans sadece reaktif olarak uyum sağlamakla kalmayıp, uyumu proaktif ve sürdürülebilir bir şekilde yönetme kapasitesini de yansıtır.**

Önemli noktalar

Yönetim Sistemi

- Fabrikanın, yönetim ve organizasyon şekli hakkında doğru ve kesin bilgiler sunma yeteneğini değerlendirir.
- Sosyal standartlara uygun iç mekanizmaların uygulanıp uygulanmadığını değerlendirir.

İşe Alım ve İşten Çıkarma

- Çalışanların işe alım koşulları ve işten çıkarma hakları konusundaki farkındalıklarını değerlendirmeyi amaçlar.
- Adil istihdam uygulamalarını ve çalışanlarla iletişimin netliğini vurgular.
- Göçmen işçiler
- Evden çalışanlar
- Genç işçilerin istihdam koşulları

Tedarik Zinciri

- Fabrikanın alt yüklenicilerle olan ilişkisini değerlendirir; bu, tedarik zinciri genelinde potansiyel insan hakları risklerini ve uyum sorunlarını belirlemek için gereklidir.
- Belgelerin şeffaflığı ve erişilebilirliği.

Bölüm 1 - Asgari yaş, çocuk işçiliği ve genç işçiler

Bu bölümde denetçi, mevcut veya geçmişteki çocuk işçiliği vakalarını tespit ederek, fabrikanın çocuk işçiliği yönetmeliklerine ve gençlerin korunmasına ilişkin hükümlere uyumunu değerlendirir.

Önemli noktalar

- Varsa, mevcut veya geçmişteki çocuk işçiliği vakalarını tespit edin.
- Tesis içinde bulunan çocukların belirlenen çocuk bakım alanlarında bulunduğu ve tehlikeli ortamlara maruz kalmadığından emin olun.
- Fabrikanın işe alım sürecinde güvenilir bir yaş doğrulama sistemi uygulayıp uygulamadığını kontrol edin.
- Fabrikanın çırak veya stajyer çalıştırıp çalıştırmadığını kontrol edin ve bunların nasıl yönetildiğini değerlendirin.

Bölüm 2 - Zorla çalıştırma

Bu bölümde denetçi, her türlü zorlama veya istemsiz çalışmayı tespit ederek, fabrikanın zorla ve zorunlu çalışmayı yasaklayan düzenlemelere uyumunu değerlendirir.

Önemli noktalar

- Her türlü zorla çalıştırma biçimini tespit edin
- İşçilerin kişisel belgelerinin (ör. pasaportlar, kimlik kartları) rızaları olmadan fabrika tarafından alıkonulmadığından ve işçilerin bu belgelere serbestçe erişebildiğinden emin olun.

- Çalışanların çalışma saatleri sırasında ve sonrasında serbestçe hareket edebildiğini ve herhangi bir kısıtlama veya ceza ile karşılaşmadan istifa edebildiğini doğrulayın.
- İşçilerin istihdamda kalmalarını sağlamak için ücretlerinin alıkonulup alıkonulmadığını değerlendirin ve işçilerin işe alım maliyetleri veya zorlayıcı uygulamalar nedeniyle borçlu kalmadıklarından emin olun.
- Fabrikada herhangi bir tür zorla hapisane işçiliği yapılmadığından emin olun ve eğer yapıyorsa, bunun ILO sözleşmelerine uygun olduğundan emin olun.

Bölüm 3 - Ayrımcılık

Bu bölümde denetçi, işe alım, ücretlendirme, eğitim, terfi, işten çıkarma ve emeklilik dahil olmak üzere istihdam döngüsü boyunca eşit muamele ve ayrımcılık yapılmamasını sağlamak için fabrikanın uygulamalarını değerlendirir. Hamile kadınları ve doğum izninden dönen kadınları etkileyen ayrımcı uygulamaların tespit edilmesine özel önem verilir.

Önemli noktalar

- Irk, ulusal veya bölgesel köken, sosyal köken, kast, doğum, din, engellilik, cinsiyet, cinsel yönelim, ailevi sorumluluklar, medeni durum, sendika üyeliği, siyasi görüşler, yaş veya ayrımcılığa yol açabilecek herhangi bir durum temelinde ayrımcılık yapılmamalıdır.
- Eşit İşe Eşit Ücret: Ücret, kişisel özellikleri değil, işin değerini yansıtmalıdır.

Bölüm 4 - Disiplin uygulamaları, taciz ve istismar

Bu bölümde denetçi, tüm disiplin işlemlerinin adil, yasal, orantılı ve istismar içermeyen olduğundan emin olmak için fabrikanın disiplin uygulamalarını değerlendirir. Değerlendirme, işçilerin her türlü taciz, sindirme veya kötü muameleden korunduğunun doğrulanmasına odaklanır.

Önemli noktalar

- Disiplin önlemleri yasal mı ve yerel yasalara uygun olarak uygulanıyor mu?
- Yöneticiler ve güvenlik görevlileri gibi disiplin önlemleri almaya yetkili kişiler, bunu adil ve istismar içermeyen bir şekilde yapmak için yeterli eğitime sahip mi?
- Disiplin işlemlerine ilişkin kayıtlar tutuluyor mu?

Bölüm 5 - Örgütlenme özgürlüğü ve şikayet mekanizmaları

Bu bölümde denetçi, işçilerin misilleme korkusu olmadan örgütlenme ve toplu pazarlık yapma özgürlüğüne sahip olup olmadığını değerlendirir. Yerel yasaların sendika kurulmasına izin vermediği durumlarda, işçilerin haklarını ve endişelerini dile getirmek üzere temsilciler atama özgürlüğüne sahip olup olmadıkları da incelenir.

Ayrıca, bu bölümde fabrikanın çalışanlar için şikayet mekanizmaları oluşturup oluşturmadığı ve bildirilen şikayetleri etkin bir şekilde yönetmek ve takip etmek için bir sistemin mevcut olup olmadığı değerlendirilmektedir.

Önemli noktalar

- Örgütlenme Özgürlüğü
- Toplu Pazarlık

Bölüm 6 - Çalışma saatleri ve fazla mesai

Bu bölümde denetçi, fabrikanın çalışma saatleri ve fazla mesai ile ilgili yasal ve etik gerekliliklere uyumunu değerlendirir. Değerlendirme, geçerli yerel yasal hükümlerin incelenmesinin yanı sıra fabrikanın fiili çalışma saatleri uygulamalarının derinlemesine değerlendirilmesine dayanır.

Önemli noktalar

- Fabrikanın çalışma saatleri ve fazla mesai ile ilgili yasal ve etik standartlara uyup uymadığını değerlendirin
- Çalışma saatleri ile ilgili olası belge tahrifatı veya sahteciliğini tespit edin
- Fabrikanın en kötü durum senaryolarını (ör. yoğun sezonlar, arka arkaya haftalar) belirleyin
- Çalışma saatleri
- Fazla mesai saatleri
- Dinlenme molaları ve izin günleri

Bölüm 7 - Ücret ve yan haklar

Bu bölümde denetçi, adil ücretlendirme ve geçerli iş kanunlarına uygunluğu sağlamak amacıyla fabrikanın ücret ve tazminat uygulamalarını değerlendirir. Değerlendirme, ücret ödemelerinin zamanında ve düzenli yapılmasını da içeren fabrikanın ödeme sistemine odaklanır ve maaşların gecikmeli ödenip ödenmediğini, gecikmelerin süresini ve sıklığını inceler.

Önemli noktalar

- Eşit Ücret
- Sosyal Sigorta ve Yan Haklar
- Ücret kesintileri

Bölüm 8 - Sağlık ve güvenlik (fabrikanın üretim tesisleri ve yatakhaneleri)

Bu bölümde denetçi, yasal uyumluluk, fabrika turu sırasında yapılan yerinde gözlemler ve destekleyici belgelere odaklanarak fabrikanın iş sağlığı ve güvenliği koşullarını değerlendirir. Sosyal uyumluluk denetiminin en büyük bölümü olan bu bölüm, işyeri güvenliği, acil durum hazırlığı, ekipman ve makineler, tehlikeli maddeler, işçi koruma önlemleri, hijyen, tıbbi bakım, ulaşım ve yatakhane koşullarının temel yönlerini kapsar.

Önemli noktalar

- Sağlık ve Güvenlik
- Kimyasallar
- Yangın ekipmanları
- Hijyen
- Bina güvenliği ve yangın güvenliği ile ilgili belgeler.
- Sağlık ve güvenlik risk değerlendirme yönetimi.
- Tüm çalışanlar için sağlık ve güvenlik eğitimleri.
- Acil durum müdahale personeli için eğitimler.
- Yangın tatbikatlarının yöntemleri.
- Kaza ve acil durum planları ile prosedürlerinin mevcudiyeti ve iletişimi.

- Acil çıkış yollarının görünürlüğü ve erişilebilirliği.
- Acil çıkış kapı ve pencerelerinin görünürlüğü ve erişilebilirliği.
- Yangın ekipmanlarının görünürlüğü ve erişilebilirliği (yangın söndürücüler, duman dedektörleri, yangın muslukları vb.).
- Elektrik ekipmanları (elektrik panoları, kablolar ve prizler).
- Üretim makinelerinin güvenliği.
- Tehlikeli, yanıcı ve parlayıcı maddeler.
- Kişisel koruyucu donanım (KKD).
- Hijyen (yıkama alanları, tuvaletler ve içme suyu).
- Tıbbi bakım ve ilk yardım çantası.
- Çalışanlara tıbbi bakım yönetimi konusunda eğitimler.

Metodoloji

ICS denetim türleri

Bir fabrikada ilk kez denetim yaptıktan sonra (buna “İlk denetim” denir), ICS üyeleri, ICS tarafından belirlenen ve aşağıda açıklanan zaman dilimleri içinde bir takip denetimi veya yeniden denetimin ne zaman başlatılacağına karar verir.

3 tür ICS denetimi vardır:

- **İlk denetim:** Fabrikada ilk kez gerçekleştirilen denetimdir. İlk denetimin süresi, ICS büyüklük kriterlerine göre fabrikanın büyüklüğüne göre belirlenir.
- **Takip denetimi:** önceki bir değerlendirmede (ilk, takip veya yeniden denetim) belirtilen uyumsuzlukların etkili bir şekilde giderilip giderilmediğini izlemek için gerçekleştirilen denetimdir. En geç 12 ay içinde başlatılmalıdır. Takip denetiminin süresi, değerlendirilen fabrikanın büyüklüğünden bağımsız olarak 1 adam-gündür.
- **Yeniden denetim:** İlk denetimle aynı metodoloji, kurallar ve kapsamı izleyen eksiksiz bir ICS denetimidir. “Yeniden denetim” terimi, fabrikanın geçmişte ICS standartlarına göre zaten denetlenmiş olduğunu vurgulamak amacıyla kullanılır. Bir denetim, ilk denetimden 2 yıldan fazla bir süre sonra gerçekleşse bile, bu bir yeniden denetimdir (ilk denetim değildir).

ICS süreci, ICS üyelerinin, önceki denetimi talep eden ICS üyesinden bağımsız olarak, ilk denetime dayalı olarak bir takip denetimi veya yeniden denetim başlatmasına olanak tanır. ICS üyeleri, takip denetimi için ilk denetimden farklı bir denetim firması seçebilir (sadece ICS tarafından yetkilendirilmiş denetim firmaları ICS denetimleri gerçekleştirebilir).

ICS denetim duyuru türleri

ICS süreci, en az iki iş haftası süren bir zaman aralığı içinde **önceden duyurulan yarı haberli denetimlere** veya **tamamen habersiz** denetimlere izin verir. ICS üyeleri, durum tespiti süreçlerine uygun olarak, denetim duyuru türünü ve ICS denetimlerini gerçekleştirmek üzere yetkilendirilmiş denetim firmasını seçerler.

- - **Önceden duyurulan yarı haberli denetimler durumunda:** fabrika, ICS tarafından yetkilendirilmiş denetim firmalarından biri tarafından, bir ICS üyesi adına fabrikada bir ICS denetimi gerçekleştirileceği konusunda bilgilendirilir. Denetim firması, fabrikaya en az iki haftalık bir denetim aralığı belirtir (denetim aralığı ICS üyesi tarafından belirlenir). Fabrika, denetimden önce planlanan kesin tarihi bilmeyecektir.

Fabrikanın, denetim gününde hazır bulunmak üzere denetim süresi boyunca en az bir fabrika temsilcisinin tesislerde hazır bulunmasını sağlaması koşulsuz bir gerekliliktir.

- **Habersiz denetimler durumunda:** fabrikaya ICS denetimi hakkında bilgi verilmeyecektir.
- Ülkedeki resmi tatil günlerini bilmek ve tatil günlerinde fabrikaya girmemek denetim şirketinin sorumluluğundadır.

Denetim süresi

Takip denetiminin süresi her zaman 1 adam-gündür ve ilk denetimler ile yeniden denetimlerin süresi, aşağıdaki değişken ölçeğe göre 1 ile 4 adam-gün arasında belirlenir:

Fabrika işçisi ve personel sayısı	Denetçi adam-gün sayısı
150'ye kadar	1
151 - 500	2
501-1200	3
1201 ve üzeri	4

İşçi görüşmesi örneklem büyüklüğü

Denetlenen fabrikadaki işçi ve personel sayısına bağlı olarak (Fabrika profili'nde belirtildiği gibi), ana işlevleri ve kademeleri temsil eden 8 ila 32 işçi ile görüşme yapılmalıdır. Görüşülen işçilerin yaklaşık 2/3'ü, 3 ila 4 kişilik odak gruplar halinde yaklaşık 30 dakika süreyle görüşülmeli ve işçilerin 1/3'ü ise yaklaşık 15 dakika süreyle bireysel olarak görüşülmelidir. **İşçilerin verilerinin korunması, ICS denetim raporlarının fabrikalarla tam olarak paylaşılmamasının ana nedenidir.**

Fabrika işçileri ve personel sayısı	Görüşme sayısı
150'ye kadar	8
151 - 500	13
501-1200	20
1201-3200	32
3201 ve üzeri	Bu ölçekten itibaren en az 32 çalışan gerekecektir ve ICS üyeleri, denetim firmasıyla görüşerek bu sayıyı artırmayı tercih edebilirler.

Belge örnekleme büyüklüğü

Yukarıdaki kademeli ölçek, kontrol edilecek belgelerin örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde de geçerlidir: seçilen her çalışan için, denetçiler tarafından mevcut/önceki ay, üretim yoğunluğu yüksek ve düşük dönemler gibi farklı dönemlerden belirlenecek 3 ay içinden bir dizi belge analiz edilmelidir.

ICS denetim notu

ICS çift derecelendirme sistemi

ICS sosyal denetimi, bir yüzde (0-100%) ve bir harften (A, B, C, D, E) oluşan çift derecelendirme sistemine dayanmaktadır; örneğin: genel denetim notu %90 B, %60 C vb. olabilir. Yüzde, fabrikanın uyum derecesini gösterirken, harf ise tanımlanmış önemli uyumsuzluklarla ilgili kritiklik derecesini gösterir.

ICS derecelendirme sistemi, acil dikkat ve eylem gerektiren kritik uyumsuzluk bulguları ile birleştirilmiş bir eşik tablosuna dayanmaktadır. Örneğin, bir Uyarı Bildirimi yayınlanırsa, fabrika derecelendirmesi %85 E olabilir: fabrika çoğunlukla sosyal açıdan uyumludur, ancak bir önemli sorun tespit edilmiş ve bir uyarı bildirimi yayınlanmıştır (ör. acil çıkış kapısı kilitli). ICS denetim sistemi, fabrikanın genel düzeyini raporlamak ve aynı zamanda önemli uyumsuzlukları açıkça ortaya koymak üzere tasarlanmıştır.

Uyarı Bildirimleri

Uyarı Bildirimleri, ICS üyelerinin acil müdahalesini gerektiren kritik uyumsuzluklar tanımlandığında ICS veritabanı tarafından tetiklenir:

Fabrikaya erişimin reddedilmesi

Fabrika, ICS sosyal denetimini gerçekleştirmek üzere denetçilerin fabrika binalarına girmesine izin vermelidir. Fabrika, denetçilerin tesisin tamamına veya bir kısmına girmesine izin vermezse, aşağıdaki prosedür uygulanır:

- Denetçi ekibi, fabrikanın temsilcisine veya irtibat kişisine ziyaretin amacını ve denetim prosedürünü açıklamayı teklif edecektir.
 - Daha sonra fabrika yönetimine, ICS sosyal denetiminin geçerliliğini ve önemini doğrulamak için tedarikçisi/müşterisi ile iletişime geçmesi tavsiye edilir.
- Denetçiler ekibi, ICS üyesine rapor vermek üzere durumun tüm ayrıntılarını not alacaktır.
- Yukarıdaki adımlar başarısız olursa ve fabrika denetçilerin tesise girmesine izin vermezse, denetçiler tarafından ICS üyesine derhal bir "Erişim Reddedildi" bildirimi gönderilir. Bu durumda denetim, "Erişim Reddedildi" olarak sınıflandırılır.
- Denetim sırasında üçlü doğrulamanın herhangi bir ayağına erişimde yaşanan herhangi bir kısıtlama, denetim anketinde rapor edilir (yani, aşağıdaki ayaklardan birine veya daha fazlasına yönelik kısıtlama: işçilerle yapılan gizli görüşmeler, belgelerin incelenmesi, tesisin/çiftliğin bir veya daha fazla bölümüne erişim).
 - EVET, tüm üçgenleme unsurları mevcut

- HAYIR: fabrikanın bir bölümüne erişim reddedildi
- HAYIR: görüşmeler için erişim reddedildi veya koşullar uygun değil
- HAYIR: kayıtlara ve belgelere erişim reddedildi (kısmen veya tamamen)
- HAYIR: fabrikanın bir bölümüne VE görüşmelere erişim reddedildi
- HAYIR: Fabrikanın bir bölümüne VE kayıt ve belgelere erişim reddedildi
- HAYIR: Görüşmelere VE kayıtlara ve belgelere erişim reddedildi
- HAYIR: üçgenlemenin üç unsuruna da (fabrikanın ilgili bölümü, kayıtlar ve röportajlar) erişim reddedildi

Fabrika tarafından adresine iletilen şikayetler

Denetim veya denetim şirketi ile ilgili şikayet veya itirazlar olması durumunda, fabrikalar denetimi talep eden ICS üyesiyle ve gerekirse contact@ics-asso.org adresinden ICS ekibiyle iletişime geçerek sorunu ayrıntılı olarak açıklamalıdır. Fabrika, denetçilerden olağandışı ve profesyonelce olmayan bir davranış gözlemlerse, ICS üyesinden ICS Denetçileri Davranış Kontrol Listesi'ni doldurmasını isteyerek ayrıntılı bir soruşturma başlatabilir.

Ek 1: Belge incelemesi

Tür	Belge
İŞLETME RUHSATI	Ticari Ruhsat/ İş Yeri Açma ve Çalışma Ruhsatı
	Sigorta poliçesi/sertifikaları (bina)
	Bina yangın güvenliği sertifikası / Yangın Uygunluk Belgesi
	Vergi kayıt numarası
	Bina yapı güvenliği sertifikası / yasal gayrimenkul sertifikası
	Onaylı Bina Planı / Yapı Kullanım İzin Belgesi (İskân) / Yapı Ruhsatı
	Bina yerleşim planı
FABRİKA KURALLARI	İşçi el kitabı
	İşe alım kılavuzu / politikası / ilanı
	Yüklenicilerle yapılan anlaşma / işe alım ajanslarıyla yapılan anlaşma
	Çalışma koşullarını özetleyen yazılı belge
	Disiplin politikasını içeren fabrika kuralları
	Konaklama kuralları (varsa)
	Terfi sistemi / kaydı
	Şikayet prosedürleri ve sistemleri
	Organizasyon şeması
	Çocuk işçiliği, zorla çalıştırma, ayrımcılık, disiplin uygulamaları, taciz, istismar, örgütlenme özgürlüğü, çalışma saatleri ve fazla mesai, ücret ve yan haklar, iş sağlığı ve güvenliği ile rüşvetle mücadele alanlarındaki politikalar
	Doğum izni politikası dahil istihdam politikası
SAĞLIK VE GÜVENLİK	Yangın denetim raporu
	Yangın tatbikatı programı ve kayıtları ile yangın tahliye planı ve prosedürü
	İlkyardımcı sertifikası
	Kazanların kayıt ve yıllık denetim sertifikası
	Basınçlı kapların kayıt defteri ve yıllık denetim sertifikası
	Makinelerin bakım / onarım planları ve kayıtları
	Özel ekipman operatörü izni / sertifikası (elektrikçi dahil)
	Kaza ve yaralanma kaydı ve kayıtları / tekrarını önleme tedbirleri
	Yangın söndürme ekipmanı listesi ve denetim kaydı
	Eğitim kaydı (iş sağlığı ve güvenliği dahil)
	İtfaiye memuru sertifikası
	Asansörler, forkliftler ve diğer özel cihazların kaydı ve yıllık denetim sertifikası

	Jeneratör test raporu
	Gürültü ve sıcaklık izleme
	Düzenli içme suyu testleri ve sertifikaları
	Özel ekipman kayıt / yıllık muayene kaydı
	Elektrik tesisatı muayene kayıtları
	Çevre izni, kirlilik izinleri, yasal çevre kayıtları.
	Mutfak/kantin yasal hijyen sertifikası ve personel sağlık sertifikası
	Doktor veya hemşire tarafından verilen nitelikli sertifika (fabrikanın büyüklüğüne ve yasal olarak gerekli olup olmadığına bağlı olarak)
	Kimyasalları kullanmaya yetkili operatörlerin listesi
	Kimyasalların listesi + MSDS (varsa tehlikeli madde listesi dahil)
	Düzenli haşere ilaçlama kayıtları
	İş sağlığı kontrolü (yasal olarak gerekliyse)
İŞÇİ BELGELERİ	Çıraklar, bağımsız yükleniciler, geçici işçiler gibi farklı sınıflandırmaları içeren işçi listesi
	Personel dosyaları
	Kimlik kartlarının kopyaları
	Çocuk işçiler listesi ve geçerli programlar
	Geçici işçiler dahil güvenlik personeli de dahil olmak üzere iş sözleşmeleri (fabrikayla herhangi bir ilişkisi olan tüm işçileri içeren kapsamlı liste)
	Yasal resmi asgari ücret belgesi
	Disiplin kayıtları
	İzin talebi bildirimleri
	İstifa kayıtları
	Parça başı üretim kayıtları
	Zaman kartları veya devam kayıtları (1 yıl)
	Kapsamlı çalışma saatleri sistemi onayı / onaylı fazla mesai saatleri uzatma başvurusu
	Sosyal sigorta ödemeleri, sosyal sigorta isim listesi, sosyal sigorta kayıt belgesi/sigortalı onayı
	Doğrulama amacıyla çalışanların imzalarının bulunduğu ücret listesi
	İşçilere verilen maaş bordroları (1 yıllık maaş defteri) ve ödeme kaydı
	İşçi komitesi kayıtları
	Toplu İş Sözleşmeleri (TİS)
	Sendikalar / işçi temsilcilerinin toplantı tutanakları
	Sendika / işçi temsilcilerinin seçildiğine dair kanıt
	Göçmenler, göçmen işçiler ve iş bulma kurumu personeli için çalışma izinleri
Diğer İşgücü	Alt yükleniciler listesi

Fabrikalar İçin El Kitabı
ICS Sosyal Gereklilikler

	Alt yüklenicilerin sosyal sorumluluk performansına ilişkin izleme kayıtları
	Evden çalışanların isim listesi / evden çalışanların performansına ilişkin izleme kayıtları
YÖNETİM SİSTEMİ	Sosyal sorumluluk politikası / Yönetim sistemi / periyodik iç denetim kayıtları

Ek 2: Sözlük

Çıraklık / staj programı	Çırakların işe alım ve istihdam koşullarını ifade eder; yani çıraklık programının yasal olup olmadığı, çalışma saatleri, sözleşmeler, iş türü, öğretmen denetimi vb. Çıraklar / stajyerler 18 yaşın üzerinde olabilir.
En iyi uygulama	En iyi uygulama, denetçinin, tesisin denetlendiği sektörel standartların ve geçerli yasaların ötesinde olduğunu düşündüğü bir konudur. Raporda, gözlemlenen en iyi uygulamalar da vurgulanmalıdır. En iyi uygulama, tesisin ek faydalar sağlayarak veya sorunları özellikle etkili bir şekilde yöneterek gerekliliklerin ötesine geçtiği alanları ifade eder.
Çocuk	ILO 182 Sayılı Sözleşmeye göre, bu terim 18 yaşın altındaki tüm kişiler için geçerlidir. Genç işçiler hala çocuktur, ancak yerel yasalara göre 15 ila 18 yaşları arasında çalışmaya izin verilebilir.
Çocuk bakım fabrikası	Fabrikada çalışmayan çocuklar için ayrılmış herhangi bir oda.
Çocuk işçiliği	Çocuk işçiliği, ekonomik sömürü niteliğinde olan veya tehlikeli olma ihtimali bulunan, çocuğun eğitimini engelleyebilecek ya da çocuğun sağlığına veya fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki veya sosyal gelişimine zarar verebilecek işleri yapmasıdır. ILO, “çocuk işçiliği”ni “çocukları çocukluklarından, potansiyellerinden ve haysiyetlerinden mahrum eden ve fiziksel ve zihinsel gelişimlerine zarar veren” iş olarak tanımlar ve bu tanım şunları kapsar: a) Her türlü ekonomik faaliyette 5-11 yaş arası (veya ILO ve ulusal yasalara uygun olduğu durumlarda 12 yaş arası) çocuklar b) İzin verilen “hafif” işler hariç, her türlü ekonomik faaliyette 12-14 yaş arası (veya ILO ve ulusal yasalara uygun olduğu durumlarda 13-15 yaş arası) çocuklar c) Tehlikeli işlerde çalışan 15-17 yaş arası çocuklar. Tehlikeli işi oluşturan belirli istihdam veya iş türleri, ulusal yasalar veya yönetmelikler ya da yetkili makam tarafından belirlenir. Tehlikeli işler, haftada 43 saatten fazla olarak tanımlanan uzun saatler boyunca çalışan 15-17 yaş arası çocukları da içerir. d) Haftada en az 21 saat ev işleri yapan 5-14 yaş arası çocuklar.
Sınıflandırma	Yasal tanıma göre işçinin statüsü. Sınıflandırma örnekleri arasında maaşlı, saatlik ücretli, fazla mesai muafiyeti olan, stajyer, çırak, geçici, yarı zamanlı ve stajyer sayılabilir.
Toplu pazarlık	Toplu pazarlık, işçiler ve çalışanların ilişkilerini, özellikle çalışma şart ve koşullarını ve işverenler, işçiler ve örgütleri arasındaki ilişkilerin düzenlenmesini tartıştıkları ve müzakere ettikleri gönüllü bir süreç veya faaliyeti ifade eder. Toplu pazarlığa katılanlar arasında işverenlerin kendileri veya örgütleri ile sendikalar veya bunların bulunmaması halinde işçiler tarafından serbestçe belirlenen temsilciler yer alır.
Gizli Şikayet Süreci	Şikayet, iletişim yöntemi kişinin kimliğinin tespit edilmesine izin vermediğinden, şikayeti yapan kişiyle doğrudan ilişkilendirilemez; örneğin, üçüncü taraf yardım hattı, gözetimsiz posta kutusu, gizliliği

	korumakla yükümlü güvenilir bir kişi (). Anonim şikayetlere verilen yanıtlar, tüm işçilerin görebileceği yerlere asılmalıdır.
Yüklenici	ICS çerçevesi içinde, yükleniciler, fabrika tarafından doğrudan istihdam edilmeyen, ancak bir hizmeti veya işi tamamlamak için mevcut çalışma yeri denetlenen fabrika olan çalışanlardır. Yükleniciler, alt yüklenicilerden farklıdır; çünkü alt yükleniciler kendi tesislerinde üretim yaparken, yükleniciler doğrudan istihdam edilmemelerine rağmen denetlenen fabrikanın tesislerinde çalışırlar. Yüklenicilere örnek olarak, bireysel olarak veya bir şirket aracılığıyla sözleşme yapılan elektrikçiler, bakım, kantin, temizlik ve güvenlik personeli verilebilir. Yükleniciler, bir işçinin geçici iş ajansı tarafından istihdam edildiği ve ardından fabrikada (ve fabrikanın gözetimi altında) çalışmak üzere kiralandığı geçici iş ajansı istihdamını da içerebilir. Geçici iş ajansı işçisi ile fabrika arasında doğrudan bir istihdam ilişkisi olmadığı kabul edilir, ancak fabrikanın geçici iş ajansı işçisine karşı, özellikle sağlık ve güvenlikle ilgili yasal yükümlülükleri vardır. İlgili iş sözleşmesi, süreli veya süresizdir ve devamlılık garantisi yoktur.
Kesintiler	Ücretten düşülen tutarlar, işçinin brüt kazancı ile fiilen aldığı net tutar arasındaki fark.
İstihdamda ayrımcılık	Kişilerin liyakati veya işin doğası gereği gerekli olan özelliklerle ilgisi olmayan özellikleri nedeniyle farklı veya daha olumsuz muameleye maruz kalması.
Yatakhane	Herhangi bir işçi/yönetici için günlük veya ara sıra kullanılan yatakhaneler değerlendirilmelidir.
Eşit iş için eşit ücret	Eşit değerdeki iş için eşit ücret ilkesi, ücret oranlarının ve türlerinin herhangi bir ayrımcılık temelinde (yukarıdaki listeye bakınız) değil, yapılan işin objektif bir değerlendirmesine dayandırılması gerektiği anlamına gelir. Eğitim süresi ve iş tecrübesi farklılıklarını yansıtan ücret farklılıkları kabul edilebilir.
Acil çıkış	Tahliye planında acil çıkış olarak belirtilen çıkış kapısı veya penceresi.
Acil çıkış yolu	Bir bina veya yapının herhangi bir noktasından kamuya açık bir alana (yani toplanma noktasına) giden kesintisiz ve engelsiz bir yol.
Acil çıkış merdivenleri	Tahliye planına göre binadan tahliye için kullanılan merdivenler.
Acil çıkış penceresi	Tahliye planında acil çıkış olarak belirlenen pencereler.
Çalışma koşulları	İşveren ve çalışan arasında bir iş için mutabık kalınan koşullar. İstihdam koşulları arasında ücret, sosyal haklar, çalışma saatleri, iş sorumlulukları ve deneme süreleri yer alır.
Fabrika profili	Denetim şirketinin denetime hazırlanmak için ihtiyaç duyduğu verileri içeren ve denetimden önce fabrika tarafından doldurulan form. Fabrika profili, işgücü profili, fabrika büyüklüğü, üretim süreçleri, hammadde tedarikçileri vb. verileri içerir.
Tahrifat	Yerel yasalara, uluslararası standartlara veya müşterinin Davranış Kurallarına uygun görünmek amacıyla aldatma niyetiyle belgeleri hazırlama, uyarılama veya taklit etme süreci. Örneğin: Tahrif edilmiş işletme ruhsatı.
Yabancı göçmen	Başka bir ülkeden istihdam edildiği ülkeye giriş yapmış ve istihdam edildiği ülkenin pasaportuna sahip olmayan işçiler.

Örgütlenme özgürlüğü	Örgütlenme özgürlüğü, işverenlerin ve işçilerin, dış müdahale veya denetimden uzak, kendi seçtikleri örgütleri özgürce ve gönüllü olarak kurma ve bunlara katılma hakkına saygı gösterilmesini ifade eder.
Şikayet	Yanlış veya haksız olduğu düşünülen bir durumla ilgili şikayet beyanı.
Şikayet Süreci	Şikayetleri kabul etmek, değerlendirmek ve çözmek için resmileştirilmiş yol.
Evden çalışan	Evden çalışan, sabit bir ücret karşılığında (parça başı olabilir) evinde fabrika için iş yapan ve sağlanan ürün veya hizmetin nihai tüketicisi fabrika olmayan kişidir.
İlgili işçilerin anladığı dil	Yerel dil veya işçilerin konuştuğu bildirilen dil(ler).
İşçilerin çoğunluğunun anladığı dil	İşçilerin %50'sinden fazlası tarafından konuşulan yerel dil veya bildirilen dil(ler).
Hafif iş	ILO Asgari Yaş Sözleşmesi No. 138, "hafif iş"i şu şekilde tanımlamaktadır: a) sağlıklarına veya gelişimlerine zarar verme olasılığı bulunmayan; ve b) okula devam etmelerini, yetkili makam tarafından onaylanmış mesleki yönlendirme veya eğitim programlarına katılımlarını veya aldıkları eğitimden yararlanma kapasitelerini olumsuz etkilemeyecek nitelikte olan iş
Yaşam Ücreti	Küresel Yaşam Ücreti Koalisyonu, insan hakları bildirgeleri, ulusal anayasalar, STK, çok uluslu şirketler ve kurumsal davranış kuralları, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) belgeleri ve önemli tarihi şahsiyetlerin açıklamalarından derlenen 60'tan fazla yaşam ücreti tanımı ve tanımlamasındaki ana fikirleri içeren kısa ve öz bir yaşam ücreti tanımı üzerinde anlaşmaya varmıştır (Anker 2011). Yaşam ücreti: belirli bir yerde çalışan bir işçinin, kendisi ve ailesi için makul bir yaşam standardını sağlayacak düzeyde, standart bir çalışma haftası karşılığında aldığı ücrettir. Makul bir yaşam standardının unsurları arasında gıda, su, barınma, eğitim, sağlık hizmetleri, ulaşım, giyim ve beklenmedik olaylara karşı tedbirler dahil olmak üzere diğer temel ihtiyaçlar yer alır. Kaynak: Küresel Yaşam Ücreti Koalisyonu, https://www.globallivingwage.org/about/what-is-a-living-wage/ 2024 ILO anlaşması ayrıca şunu belirtmiştir: "yaşama ücreti kavramı şudur: 1) ülke koşulları dikkate alınarak ve normal çalışma saatleri içinde yapılan iş için hesaplanan, işçiler ve aileleri için makul bir yaşam standardı sağlayacak ücret seviyesi 2) ILO'nun yaşam ücreti tahmin ilkelerine uygun olarak hesaplanan 3) ILO'nun ücret belirleme ilkelerine uygun olarak ücret belirleme süreci yoluyla elde edilecek olan Bkz.: https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_918717/lang--en/index.htm

Manipülasyon	Kişinin amacına hizmet etmek için haksız yöntemler kullanarak belgelerdeki verilerin değiştirilmesi. Örneğin, aşırı çalışma saatlerini gizlemek için zaman kayıtlarının manipülasyonu.
Göçmen işçiler	Kendi evlerinden (ülke içinde veya yurt dışında) işyerindeki yeni evlerine taşınan hem yerli hem de yabancı işçileri içerir.
Çalışmayan çocuklar	Fabrikada bulunan ancak fabrikada çalışmak üzere istihdam edilmeyen 18 yaşın altındaki kişiler.
Fazla mesai feragati	Yerel makamlar tarafından düzenlenen veya herhangi bir resmi kurum/çerçeve tarafından verilen belge veya yetki; örneğin, çalışılan saatlerin feragat süresinin tamamı (ör. 6 ay, 1 yıl vb.) için izin verilen ortalama çalışma saatlerine eşit veya bu saatlerin altında olması koşuluyla, fabrikanın belirli bir süre (ör. aylık veya yıllık) içinde yasal çalışma saatleri sınırını aşarak çalışmasına izin veren toplu sözleşme.
Kalıcı Engeller	Erişim, sabit makineler, yere yapışmış nesneler vb. tarafından engellenmiştir.
Politika	Fabrikanın ve/veya çalışanlarının uyması gereken, yazılı olarak belgelenmiş bir dizi eylem ilkesi veya kural ve standart.
Belgelere erişim imkânı	İşçi bu belgelere serbestçe erişebilmeli ve belgelere erişmek için üçüncü bir tarafa başvurmak zorunda kalmamalıdır. İşçi her zaman belgelere kişisel erişime sahiptir (örneğin, işçinin anahtarı olduğu ve 7/24 erişebileceği bir kilitli kutu).
Hapishane istihdamı	İşgücünün bir parçası olarak kullanılan mahkûmlar. Hapishane işçiliği düzenlemeleri kapsamında, mahkûmlar fabrikaya getirilebilir veya üretim hapishane tesislerinde gerçekleştirilebilir.
Prosedür	Belirli bir sıra veya şekilde yürütülen, belgelenmiş bir dizi eylem.
Kota	Bir veya birkaç işçinin belirli bir zaman dilimi içinde imal etmesi, üretmesi, monte etmesi ve/veya üzerinde çalışması gereken sabit miktarda iş (ör. mal parçaları).
Depolama tankı	Endüstriyel depolama tankları, endüstriyel amaçlarla kullanılan gaz, petrol, su, atık ve kimyasal ürünlerin depolanması için kullanılan kaplardır. Yer altı, yatay ve dikey olabilirler ve beton, taş, fiberglas, çelik veya plastikten yapılabilirler. Bu gerekliliğin kapsadığı tanklar, temizlik ve bakımın sağlanması için insan müdahalesi gereken inşa edilmiş tanklardır.
Risk Değerlendirmesi	Risk değerlendirme, potansiyel tehlikeleri, kimlerin hangi koşullarda zarar görebileceğini belirlemek ve bunlara yönelik gereklilikleri tanımlamak için her bir süreci, iş rolünü ve her bir konumu değerlendiren sistematik bir süreçtir. Bu, her rol, her iş pozisyonu, her makine ve her işçi kategorisi vb. için yapılmalıdır ve tehlikeler ortaya çıkmadan önce alınacak proaktif bir önlemdir. Hassas durumdaki işçiler için kullanılan metodoloji aynıdır, ancak onların özel ihtiyaçları da dikkate alınmalıdır.
Nitelikli işçi	Vasıflı işçi, belirli bir işi yapmak için özel yeteneklere, deneyime ve/veya eğitime sahiptir. Bu, yarı vasıflı ve yüksek vasıflı işçileri içerebilir.
Alt yüklenici	2.11
Tedarikçi	Fabrikaya mal tedarik eden kuruluş.

	Parça üreticileri, fabrikanın tedarikçileri olarak kabul edilecektir. Örneğin, bir fabrika tarafından bu tür parçaları temin etmek üzere görevlendirilen şirket(ler), tedarikçi olarak tanımlanmalıdır (kapsamlı olmayan liste): iplik, kartonlar, etiketler, etiketler, kumaş, fermuar, düğmeler, astar, poşetler, astar...
Geçici Engeller	Erişim, hareketli nesneler, saklama kutuları vb. tarafından engellenmektedir.
Zaman kayıtları	Zaman kayıtlarında en azından işçilerin fabrikaya varış, fabrikadan ayrılış ve gün içinde verdikleri molaların saatleri vb. yer almalıdır. Yerel mevzuat daha katıysa ve zaman kayıtlarında daha fazla ayrıntı gerektiriyorsa, bu mevzuat dikkate alınmalıdır.
Üçgenleme	Üçgenleme teknikleri gözlem, belge incelemesi ve görüşmelerdir.
Vasıfsız işçi	Vasıfsız işçiler, belirli bir iş becerisine sahip olmayan kişilerdir
İşçiler	İşçiler, hem çalışanları hem de işverenleri, yani bir ticari işletme için görevlerinden bağımsız olarak çalışan kişileri içerir. Denetim kapsamına giren işçiler, iş sözleşmelerine bakılmaksızın (kadrolu işçi, geçici işçi, yükleniciler, çıraklar...) fabrikanın tesislerinde bir işte çalışan tüm işçilerdir. İşverenler, kendi hesabına veya bir ya da birkaç ortakla birlikte serbest meslek olarak çalışan ve işlerinde yukarıda genel olarak tanımlandığı şekilde çalışan veya işçi olarak bir veya daha fazla kişiyi istihdam eden kişilerdir.
İşçi örgütü	Çalışma koşulları ve istihdam şartları ile ilgili olarak işçilerin çıkarlarını geliştirmek ve savunmak amacıyla kurulmuş herhangi bir işçi örgütü.
Çalışan çocuklar	Çalışan çocuk, 18 yaşın altında olan VE: • okula gitmeyen ve evde veya başka bir yerde tam zamanlı veya yarı zamanlı çalışan VEYA • hala okula devam eden ancak ev tabanlı bir işletmede veya küçük bir atölyede yarı zamanlı çalışan (çırak olarak gelir elde eden veya etmeyen) VEYA • hala okula devam eden ve evden çalışan ebeveynine düzenli olarak yardım eden, evden çalışanların gelirine önemli ölçüde katkıda bulunan
Genç işçiler	<u>18 yaşın altındaki işçiler</u> ; asgari yaş 15'ten az olmamalıdır. Ancak, ILO 138 Sayılı Sözleşme'nin gelişmekte olan ülkeler için öngördüğü istisnalar uyarınca yerel yasal asgari yaş 14 olarak belirlenmişse, bu daha düşük yaş geçerli olabilir.

Ek 3: ICS Sosyal Denetim Soruları

ICS sorularının hepsi aynı derecelendirmeye sahip değildir ve derecelendirme ICS sistemi tarafından otomatik olarak hesaplanır.

Uyarı: Denetçilerden, üçgenleme yoluyla insan ve işçi haklarıyla ilgili her türlü konuyu değerlendirmeleri ve bunu ICS üyelerine rapor etmeleri istendiğinden, aşağıdaki soru listesi sınırlı bir kapsam olarak değerlendirilmemelidir.

BÖLÜM 0: YÖNETİM SİSTEMİ, ŞEFFAFLIK VE İZLENEBİLİRLİK
Fabrika, son 12 ay içinde yerel yetkililer tarafından işgücü ve iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda denetime tabi tutulmuş mu?
Fabrikadaki mevcut çalışanların ortalama çalışma süresi ve işgücü devir hızı hakkında yorum yapınız.
Lütfen aşağıdaki kategorilerin her birindeki çalışanların yüzdesini belirtiniz (evden çalışanlar, iş bulma ajansı aracılığıyla çalışanlar, parça başı ücretli çalışanlar, yükleniciler, diğerleri vb. dahil). - Kadrolu çalışanlar - Geçici işçiler - Parça başı ücretli işçiler - Evden çalışanlar - İş bulma kurumu aracılığıyla işe alınmayan yükleniciler - İşe alım ajansı aracılığıyla işe alınan çalışanlar
İncelenen tüm belgelerde herhangi bir tahrifat veya sahtecilik tespit edildi mi?
Factory profile'daki bilgiler, denetim sırasında incelenen bilgilerle uyuyor mu?
İstenen belgeler inceleme için sunuldu mu?
Talep edilen belgeler geçerli bulunmuş mu?
Fabrika, geçerli ve ilgili sosyal uyum yasal gerekliliklerini takip etmek için bir mekanizma kurmuş mu?
Fabrikada sosyal uyumu koordine etmek üzere yönetimden bir kişi atanmış mıdır?
Fabrika, başlıca sosyal etkileri ele almak için amaçlarını, hedeflerini ve eylem planını belgelemiş mi?
Fabrika, çocuk işçiliği, zorla çalıştırma, ayrımcılık, disiplin uygulamaları, taciz, istismar, örgütlenme özgürlüğü, çalışma saatleri ve fazla mesai, ücret ve yan haklar, sağlık ve güvenlik alanlarında politikalar oluşturmuş mu?
Fabrikanın, fabrikadaki politikaları yıllık olarak gözden geçirmek ve değiştirmek için belgelenmiş bir sistemi var mı?
Yasal olarak gerekli olan işgücüyle ilgili bildirimler, ilgili işçilerin anlayabileceği dil(ler)de çiftlik/tesis genelinde açıkça asılı mıdır?
Fabrika, işçilere ve yüklenicilere iş ve iş sağlığı ve güvenliği alanlarındaki fabrika politikaları ve yasal gereklilikler konusunda eğitim veriyor mu?
Fabrikanın, işgücü, sağlık ve güvenlik alanlarındaki politikalarını ve yasal gereklilikleri uygulamak üzere yönetim personeli var mı?
Fabrikanın rüşvet veya iş etiği ile ilgili vakaları ve riskleri nasıl yöneteceğini tanımlayan belgelenmiş politikaları ve prosedürleri var mı?
Fabrika, rüşvetle mücadele ve iş etiği konularında düzenli eğitimler düzenliyor mu?
Fabrika, ilgili kimyasallar ve endüstriyel süreçlere ilişkin yasal kısıtlamalar konusunda güncel kalmak için bir mekanizma uygulamaya koydu mu?
Çalışanlar, çalışma koşullarının farkında mı?

Fabrika, yerel yasalara uygun olarak istihdam koşullarını özetleyen yazılı bir belgeyi işçilere sağlıyor mu?
Çalışma koşullarını özetleyen yazılı belge, her bir işçinin anlayabileceği bir dilde mi hazırlanmıştır?
Fabrika, işçi alımında iş bulma kurumlarını kullanıyor mu?
İşçiler bir iş bulma ajansı aracılığıyla işe alınmışsa, ajans lisanslı mıdır?
İşçiler yerel yasalara uygun olarak sınıflandırılıyor mu (ör. çıraklar, bağımsız yükleniciler, geçici işçiler)?
İşçilerin deneme süreleri yerel yasalara uygun mu?
Fabrika, işçilerin yerel yasalara uygun olarak çalışma hakkını gösteren belgeleri saklıyor mu?
İşten çıkarma işlemleri yerel yasalara uygun olarak gerçekleştiriliyor mu?
Fabrika, işten çıkarma kayıtlarını tutuyor mu?
Fabrika yedekleme ve/veya alt yükleniciler kullanıyor mu?
Fabrika profili'nin "ürünler ve üretim süreçleri" ile "hammadde ve bileşen tedarikçileri" bölümlerinde fabrika tarafından sunulan beyanlar doğru görünüyor mu ve fabrika ziyareti sırasında gözlemlenen gerçekliği yansıtıyor mu?
Fabrika, tedarikçilerine (ör. hizmet tedarikçileri, yükleniciler, hammadde tedarikçileri) sosyal performans standartları ve ulaşılması beklenen ilgili seviyeleri belirliyor mu ve bunların somut olarak uygulanmasını değerlendiriyor mu?
Fabrika yükleniciler kullanıyor mu?
Uygulanabilir standartlar (örn. yasal standartlar, ICS Davranış Kuralları) fabrikanın yüklenicilerine iletiliyor mu?
Fabrika, yükleniciler için doğru zaman kayıtları (ör. zaman kartları) tutuyor mu?
Yükleniciler, yerel yasalara ve mevcut muafiyetlere uygun olarak normal ve fazla mesai saatlerinde (günlük, haftalık, aylık, yıllık, diğer) çalışıyor mu?
Yükleniciler, ILO standartlarına uygun olarak normal ve fazla mesai saatlerinde çalışıyor mu?
Yükleniciler, yerel yasalar ve ILO sözleşmesine uygun olarak izin günleri ve dinlenme molaları alıyor mu?
Lütfen fabrikada çalışılan maksimum ardışık gün sayısını belirtiniz
Fabrika, yerel yasalara uygun olarak yüklenicilerin maaş kayıtlarını tutuyor mu?
Yükleniciler için çalışma süresi, sıklığı ve ödeme yöntemi yerel yasalara uygun mu?
Yüklenicilere fazla mesai ücreti, yerel yasalara uygun olarak yasal prim oranında ödeniyor mu?
Yükleniciler, yerel yasalara uygun olarak sosyal haklar, izin ve sosyal sigorta kapsamından yararlanıyor mu?

Fabrika evden çalışanlar kullanıyor mu?
Müşteri, evden çalışanların kullanıldığı konusunda bilgilendiriliyor mu?
Fabrika, evden çalışanların istihdamı ile ilgili yasal olarak gerekli izinlere sahip mi?
Fabrika, evden çalışanlar için yasal olarak gerekli kayıtları tutuyor mu?
Fabrika, evden çalışanların kullanımını izliyor mu?
Fabrika göçmen işçi çalıştırıyor mu?
Göçmen işçilerin iş sözleşmeleri yerel yasalara uygun mu?

1. ASGARI YAŞ, ÇOCUK İŞÇİLİK VE GENÇ İŞÇİLER
Yasal asgari çalışma yaşı kaçtır?
Genç işçiler (18 yaş altı) için çalışma koşullarına (ör. iş türü, görevler, çalışma saatleri) ilişkin yasal gereklilikler nelerdir?
Fabrikanın asgari işe alım yaşı nedir?
Fabrikada genç işçi var mı?
Fabrika şu anda sadece 15 yaşın üzerinde veya yasal çalışma yaşının üzerindeki işçileri mi istihdam ediyor?
Fabrika, işe alım sırasında her zaman 15 yaşın üzerinde veya yasal çalışma yaşında olan işçileri mi istihdam etmiştir?
Fabrikada çalışmaya uygun olmayan çocuklar (15 yaş altı veya yasal çalışma yaşının altında) bulunuyor mu?
Varsa, bu çocuklar çocuk bakım odasında mı bulunuyor?
Fabrika, işe alım sırasında işçinin yaşını doğrulamak için yasal belgeler talep ediyor mu?
Fabrika, işçinin yaşını doğrulamak için yasal belgelerin kopyalarını saklıyor mu?
Belirlenmiş çıraklık/staj programları yerel yasalara uygun mu?
Genç işçiler (18 yaş altı) için çalışma koşulları (ör. iş türü, görevler, çalışma saatleri) yerel yasalara uygun mu?
Genç işçiler (18 yaş altı) için istihdam öncesinde ve sırasında yasal olarak gerekli tıbbi testler yapılıyor mu?
Fabrika, yerel yasalara uygun olarak çıraklar, stajyerler ve genç işçilerin (18 yaş altı) istihdamına ilişkin kayıtları (ör. izinler, lisanslar, ebeveyn izin formları ve diğer belgeler) tutuyor mu?

2. ZORLA ÇALIŞTIRMA
Fabrikanın, yazılı bir anlaşma olmaksızın ve geri alınma imkanı bulunmaksızın herhangi bir belgeyi (ör. pasaport, çalışma izni, doğum belgesi, resmi kimlik kartı, ehliyet) elinde tutmadığına dair objektif kanıt var mı?
Fabrika, istihdam ilişkisi süresince ücretlerin kesilmesini önlemektedir mi?
İşçiler, işçi işe alımı ve yerleştirmeyeyle ilgili herhangi bir masraftan muaf mıdır?
Çalışanların çalışma saatleri içinde hareket özgürlüğü garanti ediliyor mu?
Çalışanlara çalışma saatleri dışında hareket özgürlüğü garanti ediliyor mu?
İşçiler fabrikadan ayrılmadan önce günlük üretim kotası yükümlülüklerinden muaf mıdır?
Fazla mesai gönüllü olarak mı yapılmaktadır?
İşçiler, işe başlamadan ve fazla mesai vardiyasına başlamadan önce fazla mesai yükümlülükleri hakkında bilgilendiriliyor ve bunları anlıyor mu?
İşçiler, yerel yasalara uygun olarak mevcut işlerinden istifa etme özgürlüğüne sahip mi?
Fabrika tesislerinde mahkumlar çalıştırılıyor mu?
Fabrikada mahkum istihdamı var mı?
Mahkumlar, zorla çalıştırma ile ilgili ILO C29 ve C105 sözleşmelerine uygun koşullarda mı istihdam edilmektedir?
Müşteri, mahkumların istihdamı konusunda bilgilendiriliyor mu?
Fabrikada işveren tarafından işletilen mağaza veya hizmetlerin zorla kullanımı söz konusu değil mi?
Fabrika mağaza veya hizmet sağlıyorsa, işçiler işveren tarafından işletilen mağaza, hizmet, yemek, ulaşım ve konaklama hizmetlerinden kaynaklanan aşırı maliyetlerden muaf mıdır?
Fabrikada, denetimin diğer sorularında ele alınmayan başka herhangi bir zorla çalıştırma biçimi var mı?
Fabrikada, herhangi bir hissedar, yönetici veya işçinin aile üyeleri için herhangi bir tür zorla veya borçlu işgücü (yukarıda listelenen türlerden bir veya daha fazlası dahil) kullanılıyor mu?

3. AYRIMCILIK
Hamilelik, doğum izni ve doğum izninden dönüş sırasında kadınların istihdamına ilişkin yasal gereklilikler nelerdir?
İşçiler işe alım, ücret, eğitime erişim, terfi, işten çıkarma veya emeklilik konularında ayrımcılığa maruz kalmıyor mu?
Fabrika, ayrımcı uygulamaları yasaklamak ve önlemek için prosedürler uygulamakta mıdır?
İşçiler, hamilelik durumlarına bakılmaksızın işe alınmakta ve istihdam edilmektedir mi?
Fabrika, yerel yasalara uygun olarak hamilelik, doğum izni ve doğum izninden dönüş dönemlerinde kadınların istihdam koşullarına ilişkin hükümleri uyguluyor mu?
Çalışanlar, yerel yasalara uygun olarak fazla mesai yapma konusunda eşit fırsatlara sahip mi?

4. DİSİPLİN UYGULAMALARI, TACİZ VE İSTİSMAR
Fabrikada uygulanan disiplin önlemleri ve cezalar nelerdir?
İşçiler her türlü taciz, zihinsel, fiziksel ve/veya sözlü istismar ve fiziksel cezadan muaf mıdır?
Fabrika tarafından uygulanan disiplin önlemleri yasal ve aşırı değil mi?
Disiplin prosedürü yerel yasalara uygun mu?
Yönetim kadrosu, disiplin prosedürlerinin uygulanması konusunda eğitim almakta mıdır?
Fabrika, uygulanan disiplin cezalarının kayıtlarını tutuyor mu?
Fabrikanın güvenlik uygulamaları istismar niteliğinde değil mi?

5. ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ VE ŞİKAYET MEKANİZMALARI
İşçilerin bağımsız sendikalar ve/veya işçi dernekleri kurma ve/veya bunlara üye olma haklarına ilişkin yasal hükümler nelerdir?
Fabrikanın türü ve/veya büyüklüğü nedeniyle sendika veya işçi örgütleri kurulmamasını sağlayan herhangi bir özel yasal düzenleme var mı?
İşçiler bir sendikaya üye mi?
Fabrikada bir sendika temsilcisi bulunuyor mu?
En son sendika seçimlerinin tarihi nedir?
İşçiler bir işçi örgütüne üye mi?

Fabrikada bir işçi örgütü temsilcisi bulunuyor mu?
İşçi örgütünün en son seçimleri ne zaman yapılmıştır?
Fabrikada son 2 yıl içinde herhangi bir kamuya açık işçi-işveren anlaşmazlığı (ör. grev, gösteri) yaşandı mı?
İşçiler toplu iş sözleşmesine tabi mi?
İşçiler örgütlenme ve toplu pazarlık yapma özgürlüğüne sahip mi?
İşçiler bağımsız sendikalar kurma/bunlara üye olma özgürlüğüne sahip mi?
Örgütlenme ve toplu pazarlık yapma hakkı yasal olarak kısıtlanmıyorsa, işçiler alternatif yollara başvurabilir mi?
Yerel yasalar işçi temsilcilerinin seçilmesini zorunlu kılıyor mu?
İşçi temsilcileri, fabrikanın müdahalesi olmaksızın ve yasaların gerektirdiği şekilde seçiliyor mu?
Yasaların gerektirdiği şekilde işçi temsilcileri ile yönetim arasında düzenli toplantılar yapılıyor mu?
Toplantı tutanakları kaydediliyor ve işçilere iletiliyor mu?
İşçiler, işe alım, ücret, eğitime erişim, terfi, işten çıkarma veya emeklilik konularında sendika üyeliği veya üyelik olmaması nedeniyle ayrımcılığa maruz kalmıyor mu?
Fabrikada, işçilerin şikayetlerini yönetime özgürce ve gizlilik içinde iletebilecekleri bir prosedür var mı?
Fabrika, bildirilen şikayetleri kayıt altına alıyor ve takip ediyor mu?
Fabrika, şikayetlerin incelenme sürecini işçilere ve bildirilen şikayetleri incelemekten sorumlu kişilere bildiriyor mu?

6. ÇALIŞMA SAATLERİ VE FAZLA MESAI

İzin günleri ile ilgili yasal gereklilikler nelerdir?
Yürürlükteki yerel yasalarca izin verilen en fazla ardışık çalışma günü sayısı nedir (sayı)?
Dinlenme molaları için yasal gereklilikler nelerdir?
Maksimum çalışma saatini aşmaya izin veren yasal gereklilikler nelerdir (ör. yoğun sezonlarda) (# saat)?
Fazla mesai feragatine ilişkin yasal gereklilikler nelerdir?
Yürürlükteki yerel yasalarca izin verilen normal çalışma saatleri nelerdir (gün, hafta, ay, diğer) (# saat)?
Yürürlükteki yerel yasalarca izin verilen fazla mesai saatlerinin sayısı (gün, hafta, ay, diğer) nedir (# saat)?

Fabrikada haftalık normal çalışma saatleri nedir (# saat)?
Fabrikada haftalık çalışılan en fazla fazla mesai saati sayısı nedir (saat sayısı)?
Yerel yasalarca haftalık normal çalışma saatleri/fazla mesai saatleri/normal ve fazla mesai saatlerinin toplamı için izin verilen çalışma saatleri nelerdir?
ILO Çalışma Süresi Sözleşmelerinde normal/fazla mesai/normal ve fazla mesai saatlerinin otomatik toplamı için izin verilen maksimum saat sayısı nedir?
Üst üste üç hafta boyunca çalışılan toplam maksimum saat sayısı nedir (# saat)?
Üç ardışık hafta boyunca çalışılan ortalama saat sayısı nedir (saat sayısı)?
Günde çalışılan <u>normal</u> saatlerin maksimum toplam sayısı / Günde çalışılan <u>fazla</u> mesai saatlerinin maksimum toplam sayısı nedir?
Ayda çalışılan <u>normal</u> saatlerin maksimum toplam sayısı / Ayda çalışılan <u>fazla</u> mesai saatlerinin maksimum toplam sayısı nedir?
Yılda çalışılan <u>normal</u> saatlerin maksimum toplam sayısı / Yılda çalışılan <u>fazla</u> mesai saatlerinin maksimum toplam sayısı nedir?
Çalışma günü boyunca verilen molaların sayısı ve süresi nedir (# sayı / süre)?
İşçiler yerel yasalara uygun olarak normal çalışma saatlerinde (günlük, haftalık, aylık, yıllık, diğer) çalışıyor mu?
İşçiler, ILO standartlarına uygun olarak normal çalışma saatlerinde mi çalışıyor?
Fabrika zaman kayıtları tutuyor mu (ör. zaman kartları)?
Zaman kayıtları doğru mu?
Fazla mesai saatleri ayrı olarak takip ediliyor mu?
İşçiler, yerel mevzuata uygun olarak fazla mesai yapıyor mu (günlük, haftalık, aylık, yıllık, diğer)?
İşçiler, ILO standartlarına uygun olarak fazla mesai yapıyor mu?
Fabrikada fazla mesai feragatnamesi var mı?
Fabrikanın fazla mesai feragatnamesi yasal mı?
Fabrika, fazla mesai saatlerini fazla mesai feragatnamesinin sınırları içinde tutuyor mu (varsa)?
İşçiler, yerel yasalara uygun olarak gün içinde dinlenme molaları alıyor mu?
İşçiler yerel yasalara uygun olarak izin günleri alıyor mu?
İşçiler, ILO sözleşmesine göre 7 günlük süre içinde en az 1 gün (24 saat) izin alıyor mu?
Lütfen fabrikada çalışılan maksimum ardışık gün sayısını belirtiniz.

7. ÜCRET VE SOSYAL HAKLAR
Fabrikada geçerli olan normal çalışma saatleri (gün, hafta, ay, diğer) için yasal asgari ücret ne kadardır?
Yasal asgari fazla mesai ücreti (gün, hafta, ay, diğer) ne kadardır?
Yerel yasalara göre çalışanlar ne tür sosyal haklar ve sigortalar almaktadır?
Resmi tatil günleri için ücretlendirme konusunda yasal gereklilikler nelerdir?
Yıllık izin ücretine ilişkin yasal gereklilikler nelerdir?
Fabrika, zamana dayalı ücretleri (saat, gün, hafta, ay vb. bazında) nasıl hesaplamaktadır?
Fabrika, parça başı ücreti nasıl hesaplamaktadır?
Üretim çıktısının kayıt altına alınma yöntemi nedir?
Evden çalışanlara (varsa) ücret nasıl ödenir?
Fabrika tarafından ödenen en düşük aylık brüt ücret ne kadardır?
Fabrika tarafından ödenen en düşük aylık net ücret nedir?
Fabrika tarafından ödenen en yüksek aylık brüt ücret nedir?
Fabrika tarafından ödenen en yüksek aylık net ücret nedir?
Aylık brüt geçim ücreti ne kadardır?
Aylık net geçim ücreti nedir?
Yaşam ücretini hesaplamak için kullanılan metodoloji nedir?
Fabrika tarafından işçilere ödenen mevcut en düşük aylık brüt ücret ile tahmini brüt geçim ücreti arasındaki ücret farkı, değer ve yüzde olarak nedir?
Fabrika tarafından işçilere ödenen mevcut en düşük aylık net ücret ile tahmini net geçim ücreti arasındaki değer ve yüzde cinsinden ücret farkı nedir?
Yerel yasalara uygun olarak işçilere yasal asgari ücret garanti ediliyor mu?
Fabrika, maaş bordro kayıtlarını tutuyor mu?
Maaş kayıtları yerel yasalara uygun olarak tutuluyor mu?

Ödeme yöntemi yerel yasalara uygun mu?
Ödeme zamanı ve sıklığı yerel yasalara uygun mu?
Ödeme zamanı ve sıklığı mevzuata uygun değilse, işçilere bir sonraki ödeme tarihine kadar ödeme yapılıyor mu?
Çıraklar/stajyerlere yerel yasalara uygun şekilde ücret ödeniyor mu?
Deneme süresindeki yeni işçilere yerel yasalara uygun olarak ücret ödeniyor mu?
Fabrika, işçilere en azından normal ve fazla mesai saatlerini, normal ve fazla mesai ücretlerini ve yerel yasalara uygun kesintileri içeren, anlaşılır bir maaş bordrosu sağlıyor mu?
İşçilere "durma süresi" için yerel yasalara uygun olarak ödeme yapılıyor mu?
Fabrika parça başı ücretli işçi çalıştırıyor mu?
Fabrikada parça başı ücretli işçiler varsa, üretim kayıtları tutuluyor mu?
Fazla mesai ücreti ödeniyor mu?
Fazla mesai ücreti yasal prim oranında ödeniyor mu?
Parça başı ücretli işçilere ve belirli işçi sınıflarına fazla mesai ücreti ödeniyor mu?
Parça başı ücretli işçilere ve belirli sınıflandırmadaki işçilere fazla mesai ücreti yasal prim oranı üzerinden ödeniyor mu?
İşçiler yerel yasalara uygun olarak sosyal haklar ve ödenekler alıyor mu?
İşçiler yasal sosyal sigortalar kapsamına giriyor mu?
İşçiler, fabrika tarafından yasal sosyal sigortalar için yapılan ödemelerden (kamu veya özel sistem aracılığıyla) yararlanıyor mu?
İzinler ve resmi tatiller yerel yasalara uygun olarak ödeniyor mu?
Ebeveyn izni, yerel yasalara uygun olarak ödeniyor mu?
İşçiler yerel yasalara uygun olarak ek ücret (ör. ikramiye, teşvik) alıyor mu?
Kesintiler yerel yasalara uygun mu?

8. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
Aşağıdaki sağlık ve güvenlik kategorilerinin değerlendirilmesi sırasında hangi yerel düzenlemelere atıfta bulunulmuştur:
- Sağlık ve güvenlik belgeleri (lisanslar, izinler, sertifikalar, denetim raporları)
- Bina yapısı
- Fabrika yönetimi ve eğitimler
- Kaza ve acil durum planları ve prosedürleri
- Yangın güvenliği (acil durum yolları ve çıkışları, yangın ekipmanları)
- Elektrikli ekipman
Fabrika, sağlık ve güvenlik yönetmeliklerine uygunluğunu kanıtlamak için hangi belgeleri sunmuştur (lisanslar, izinler, sertifikalar, denetim raporları)?
Fabrikanın genel koşulları nasıldır?
Fabrikada gözlemlenen zeminler, gürültü, sıcaklık ve hava kirliliği seviyeleri ile ilgili genel koşullar nasıldır?
Fabrika son 12 ay içinde bir yangın güvenliği programına katıldı mı?
Fabrika, son 12 ay içinde yerel yetkililer tarafından sağlık ve güvenlik denetimlerinden geçmiş mi?
Binanın türü nedir? Değerlendirilen fabrika ortak bir binada mı bulunmaktadır? Eğer öyleyse, binanın her katında başka hangi faaliyetler yürütülmektedir ve değerlendirilen fabrika hangi katta yer almaktadır?
Fabrika tesislerinde yemek hazırlama ve/veya kantin var mı?
Değerlendirilen fabrikada hangi tehlikeli, yanıcı veya parlayıcı malzemelerin kullanıldığı ve/veya depolandığı bildirilmiş veya gözlemlenmiştir?
Fabrika, yasal olarak veya CBA gereği işçilere ulaşım veya ulaşım masrafları için tazminat sağlamakla yükümlü mü?
Sosyal tesislerin veya konutların konumunun, kullanıcıların doğal tehlikelere maruz kalmamasını veya iş sahasının operasyonel etkilerinden (örneğin gürültü, titreşimler, emisyonlar, toz) etkilenmemesini sağlamak için seçildiğine dair yeterli kanıt var mı?
Fabrikada herhangi bir yatakhane, konut veya konaklama yeri mevcut mu?
Fabrikanın, yerel yasalara uygun olarak yerel makamlarca düzenlenen ve geçerlilik süresi dolmamış bina güvenliği gerekliliklerine uygunluk belgeleri var mı?
Fabrikanın, yerel yasalara uygun olarak yerel itfaiye yetkilileri tarafından düzenlenmiş ve süresi dolmamış yangın güvenliği belgeleri var mı?
Fabrika, izin verilen amaca uygun bir binada faaliyet gösteriyor mu?
Fabrika binalarında tehlikeli maddelerin depolandığı veya tehlikeli işlerin yapıldığı yerlerde konutlar bulunuyor mu?
Gözlemlere göre, fabrikanın duvarlarında, binalarında veya tesislerinde gözle görülür herhangi bir çatlak var mı?
Mevcut binadaki kat sayısı, bina planı veya sertifikasındaki orijinal kat sayısı ile uyuyor mu?
Fabrika, yerel yasalara uygun olarak herhangi bir üçüncü taraf (devlet ve/veya özel üçüncü taraf) tarafından düzenlenmiş bina ve makineler için güvenlik denetim belgelerine sahip mi?
Fabrika, yerel yasalara uygun olarak herhangi bir üçüncü taraf (devlet ve/veya özel üçüncü taraf) tarafından düzenlenmiş mobil ekipman güvenlik denetim belgelerine sahip mi?

Fabrika, yangın güvenliği dahil olmak üzere sağlık ve güvenlik risklerini belirlemek için yılda en az bir kez risk değerlendirmesi yapıyor mu?
Fabrika, risk değerlendirmelerine yanıt olarak önleyici veya düzeltici eylemleri kaydediyor ve takip ediyor mu?
Fabrikada, makine/ekipman güvenliği, kişisel koruyucu ekipman (KKD), tehlikeli, yanıcı ve parlayıcı maddeler ile yangın güvenliğini ele alan bir Sağlık ve Güvenlik Komitesi var mı?
Sağlık ve Güvenlik Komitesi, yönetim ve işçi temsilcilerinden oluşuyor mu?
Sağlık ve Güvenlik Komitesi düzenli aralıklarla toplanıyor mu?
Sağlık ve Güvenlik Komitesi toplantıları belgeleniyor mu?
Fabrika, sağlık ve güvenlik konusunda iç denetimler/teftişler yapıyor mu?
Fabrika, yerel yasalara uygun olarak iş sağlığı muayeneleri sağlıyor mu?
Fabrika, yeni çalışanlar için sağlık ve güvenlik eğitimi düzenliyor mu?
Fabrika, mevcut çalışanlar için sağlık ve güvenlik eğitimi düzenliyor mu?
Sağlık ve güvenlik eğitimleri belgeleniyor mu?
Sağlık ve güvenlik eğitimi en azından şunları içeriyor mu: genel işyeri güvenliği, yangın güvenliği, tahliye prosedürleri, makine ve ekipmanların kullanımı ve bakımı, tehlikeli, yanıcı ve parlayıcı maddelerin kullanımı (uygulanabilir olduğu durumlarda), KKD kullanımı ve kaza önleme?
Fabrikada yerel mevzuata uygun olarak eğitilmiş bir yangın ekibi bulunuyor mu?
Acil durum müdahale personeli en azından şu konularda eğitilmiş mi: yangın veya acil durum durumunda işçilere haber verme, yangın veya acil durumu yerel yetkililere bildirme, yangın söndürücülerin kullanımı, tahliye prosedürleri ve ilk yardım?
Fabrika, tüm katlar ve vardiyalar için düzenli olarak (yasa ile belirlenmemişse, en az yılda bir kez) yangın tatbikatı yapıyor mu?
Yangın tatbikatları en azından şu bilgileri içerecek şekilde belgeleniyor mu: tarih, önceden duyurulmuş/duyurulmamış, katılımcı sayısı ve tahliye süresi?
Fabrika, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının meydana gelme durumunu ve nedenlerini belgeliyor mu?
Fabrika, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını yerel yetkililere bildiriyor mu?
Fabrika, her katta acil durum iletişim bilgilerini asıyor mu?
Fabrikanın her katında bir tahliye planı asılı mıdır?
Tahliye planı, işçilerin anlayabileceği bir dilde mi yazılmıştır?
İtfaiye araçları ve itfaiyeciler fabrikaya erişebiliyor mu?
Fabrikanın her katında en az iki acil çıkış var mı?
Her katta iki acil çıkış kapısı yoksa, acil çıkış kapılarının sayısı yerel gerekliliklere uygun mu?

Acil çıkışlar çalışma alanının her iki yanında mı yer almaktadır?
Fabrika zemin katın üzerinde yer alıyorsa veya birden fazla katı kaplıyorsa, acil çıkış yolu olarak kullanılabilecek en az iki merdiven var mı?
Fabrika, acil çıkış yolu olarak kullanılacak merdivenlerle ilgili geçerli yerel yasalara uygun mu?
Acil çıkış yolları, görünür yol işaretleriyle belirtilmiş mi?
Acil çıkış yolları erişilebilir ve engelsiz mi?
Acil çıkış yolları erişilemez ve/veya engellenmişse, bu engel geçici mi?
Acil çıkışlar, görünür işaretlerle belirtilmiş mi?
Acil çıkışlar engelsiz ve kilitli değil mi?
Acil çıkış kapıları yerel gerekliliklere uygun mu?
Acil çıkış kapıları yasal gerekliliklere uymuyorsa, fabrika, acil durumlarda işçilerin güvenliğini ve üretim sahasından çıkabilmelerini sağlamak için önlemler almış mıdır?
Acil çıkış pencereleri yerel yasalara uygun mu?
Acil çıkış merdivenlerinde tırabzan veya korkuluklar mevcut mu ve bunlar yerel yasalara uygun mu?
Acil durum aydınlatması ve tüm acil durum ekipmanları ikincil bir güç kaynağına bağlı mı?
Acil durum yolları acil çıkışlara ve dolayısıyla binadan uzağa mı yönlendirmektedir?
Toplanma noktası veya kamuya açık yol engelsiz mi ve fabrikadan uzakta mı bulunuyor?
Yerel yasalar gerektiriyorsa, fabrikada tesisin yangın alarmına ihtiyaç duyup duymadığını ve eğer öyleyse hangi tür yangın alarmına (ör. manuel veya otomatik) ihtiyaç duyduğunu belirten resmi bir belge/sertifika mevcut mu?
Fabrikada yangın alarmı mevcut mu?
Fabrikada manuel yangın alarmı varsa, bu alarm belirlenmiş mi veya açıkça görülebilir mi?
Manuel yangın alarmı varsa, önü açık mıdır?
Yangın alarmı yoksa, fabrika yerel yasalara uygun olarak başka türde uyarı sistemleri uygulamış mıdır?
Yangın alarmı varsa, sesli mi ve öğle yemeği/mola zili sesinden farklı mı?
Fabrika ortak bir binada bulunuyorsa, binadaki diğer fabrikalarda yangın alarmı var mı?
Ortak binada alarmlar varsa, bu alarmlar birbirine bağlı mı?
Fabrikada gürültü seviyesinin ortam gürültüsünün üzerinde olduğu alanlarda uyarı ışıkları var mı?

Fabrika, tehlikeli atıkların depolandığı yerlerde yangın algılama önlemleri almış mıdır?
Fabrikanın her katında yangın söndürücüler var mı?
Acil çıkış yolu boyunca yangın söndürücüler mevcut mu?
Yangın söndürücüler belirlenmiş, açıkça görülebilir ve erişilebilir durumda mı?
Yangın söndürücüler yasal gerekliliklere uygun mu?
Yangın söndürücüler, yerel yasalara uygun olarak fabrika personeli tarafından denetleniyor mu?
Yangın söndürücüler, uzman şirketler tarafından düzenli olarak (yasa ile belirlenmemişse, en az yılda bir kez) denetleniyor mu?
Yerel yasalara uygun olarak fabrikada duman veya yangın dedektörleri mevcut mu?
Yangın söndürücüler, kullanılan ve depolanan ürünlere uygun mu ve makul bir mesafede mi yerleştirilmiş?
Fabrikada duman dedektörleri veya yangın dedektörleri varsa, fabrika her ay ve yasal olarak gerekli denetimleri yapıyor mu?
Fabrikada yerel mevzuata uygun, tam olarak çalışır durumda yangın hidrantları, sprinkler sistemleri veya hortumlar mevcut mu?
Fabrikada yangın hidrantı, sprinkler sistemi, hortumlar veya başka herhangi bir ekipman varsa, bunlar üç ayda bir ve yasal olarak gerekli denetimlere uygun olarak denetleniyor, test ediliyor ve bakımları yapılıyor mu (iyi çalışır durumda olduklarını teyit etmek amacıyla)?
Fabrika yönetimi, yangın hidrantı, hortum veya sprinkler sistemine su sağlayan özel veya belediyeye ait bir su kaynağını gösterebilir mi?
Elektrik panoları, kablolar ve prizler korunuyor mu?
Elektrik panelleri etiketlenmiş mi?
Elektrik panoları, kablolar ve prizler sertifikalı personel tarafından düzenli olarak denetleniyor mu (yasa ile belirlenmemişse, en az yılda bir kez)?
Fabrikada veya çevresinde bir jeneratör bulunuyorsa, yerel yasalara uygun olarak çalışma alanlarından uzakta, kapalı bir alanda mı bulunmaktadır?
Üretim ve proses ekipmanları ile makinelerin kullanımı güvenli mi?
Tüm üretim ve proses makinelerinde acil durum kapatma düğmesi var mı ve bu düğmeye kolayca erişilebiliyor mu?
Tehlikeli, yanıcı veya parlayıcı olarak etiketlenmiş malzemeler tutuşma kaynaklarından uzakta depolanıyor mu?
Tehlikeli, yanıcı veya parlayıcı olarak etiketlenmiş malzemeler, üretim alanından uzakta, ayrı ve kapalı özel depolama alanlarında depolanıyor mu?
Fabrika, kimyasalların kullanıldığı ve depolandığı alanların yakınında, tüm çalışanların anlayabileceği bir dilde, ulaşılabilir ve erişilebilir bir Malzeme Güvenlik Bilgi Formu (MSDS) bulunduruyor mu?
Tehlikeli, yanıcı veya parlayıcı olarak etiketlenmiş malzemelerle çalışan işçiler, fabrikadaki Malzeme Güvenlik Bilgi Formu'na (MSDS) aşina mı?
Tüm kimyasal kaplar, yerel dilde isim ve ilgili tehlike sembolü (tehlikeli kimyasallar için) ile etiketlenmiş mi?

Fabrika, kullanım alanı, kimyasal adı, kimyasal bileşenlerin CAS numaraları, kimyasal tedarikçisi, MSDS'nin mevcudiyeti ve depolanan miktarlar gibi temel bilgileri içeren güvenilir ve eksiksiz bir kimyasal envanter tutuyor mu?
Fabrika, tesis içinde üretilen atık türleri ve miktarlarının bir envanterini tutuyor mu?
Fabrika, tehlikeli atıkları tehlikesiz atık akışlarından ayırıyor mu?
Atıkların (çamur dahil) taşınması, depolanması, arıtılması veya bertarafına ilişkin yerel yönetmeliklere göre, atıkların toplanması ve geçici olarak depolanması için bir atık yönetimi prosedürü mevcut mu?
Fabrika, atıklarla ilgilenen çalışanların atık yönetimi (ayırma, depolama, etiketleme ve bertaraf) gereklilikleri konusunda bilgili ve eğitilmiş olmalarını sağlıyor mu?
Kimyasalların tutma tanklarında depolandığı durumlarda, tüm kimyasallara işçilerin tutma tanklarına girmelerine gerek kalmadan ulaşılabilen mi?
Tehlikeli, yanıcı veya parlayıcı maddeler kullanılıyorsa, göz yıkama istasyonu erişilebilir ve engelsiz mi?
Kimyasal depolama alanının 6 metre yakınında, su kaynağına bağlı bir göz yıkama istasyonu bulunmakta mıdır?
Fabrikada yasal olarak yasaklanmış herhangi bir kimyasal madde bulunmuş mu?
Fabrikada şu anda yasal olarak yasaklanmış herhangi bir üretim süreci kullanılıyor mu?
Gerekli durumlarda, işçiler kişisel koruyucu donanıma (KKD) ücretsiz olarak erişebiliyor mu?
Kişisel koruyucu ekipman (KKD) kullanımı fabrika yönetimi tarafından zorunlu tutuluyor ve uygulanıyor mu?
İşçiler bakımla ilgili görevler için tanklara girmek zorunda mı?
İşçiler tanklara girmek için gerekli eğitimi almış mıdır?
Tanklara girmek için gerekli tüm KKD'ler ücretsiz olarak sağlanıyor ve uygun şekilde bakımları yapılıyor mu?
Tanklara girmek için yazılı bir prosedür var mı?
İşçiler cinsiyete özel, temiz ve özel tuvaletlere erişebiliyor mu?
Tüm yıkama ve tuvalet alanlarında sabun bulunmakta mıdır?
Tuvaletlerde akan su bulunan yıkama tesisleri mevcut mu?
İşçiler içme suyuna serbestçe erişebiliyor mu?
Fabrika, çalışanlar için yemek hazırlama, yemek yeme alanı veya kantin sağlıyorsa, bu alan temiz mi?
Her çalışma alanında geçerli bir ilk yardım çantası mevcut mu?
Fabrika, çalışanlar için bir bakım odası sağlıyor mu?
Fabrika, ciddi bir kaza durumunda fabrika yakınındaki bir acil durum birimiyle imzalı bir anlaşmaya sahip mi?

Fabrikada tıbbi bakım hizmeti verebilecek yeterli sayıda eğitimli işçi var mı?
Yasal olarak gerekliyse, fabrika çalışanlar için çocuk bakım odası sağlıyor mu?
İş yeri ve çalışma koşulları yerel yasalara göre ergonomik mi?
Fabrika, çalışanların işyerine gidiş-gelişleri için ulaşım sağlıyor veya zorunlu kılıyor mu? Eğer öyleyse, çalışanlarla yapılan görüşmelere göre, ulaşım çalışanlar tarafından nasıl algılanıyor?
Fabrikaya gidiş-dönüş ulaşım için kullanılan araçlar güvenli ve uygun mu, hijyenik durumda mı, aşırı kalabalık değil mi ve geçerli yerel yasal gerekliliklere uygun mu?
Fabrika, iş yeri genelinde ulaşım ve trafik güvenliğini sağlıyor mu?

YATAKHANELER, KONUTLAR VEYA KONAKLAMA
Yatakhanelerin değerlendirilmesi sırasında hangi yerel yönetmeliklere atıfta bulunulmuştur?
Yurt, fabrika yönetimi tarafından mı işletiliyor veya yönetiliyor?
Yurt, fabrikaya bitişik mi yoksa fabrika arazisi içinde mi?
Yurtta kaç işçinin kaldığı bildiriliyor?
Yurdun her odasında/uyku alanında kaç işçi kalıyor?
Yurt odalarında kişi başına ortalama metrekare sayısı nedir (odanın metrekare sayısı/odada bulunan yatak sayısı)?
Her işçinin yurttaki kendisine tahsis edilmiş bir yatağı var mı?
Yurdun genel koşulları nasıldır?
Odalar/uyku alanları cinsiyete göre ayrılmış mıdır?
İşçiler, yurttaki cinsiyete göre ayrılmış temiz ve özel tuvaletlere erişebiliyor mu?
İşçiler, yatakhane cinsiyete göre ayrılmış özel duş olanaklarına erişebiliyor mu?
İşçiler yurttaki içme suyuna erişebiliyor mu?
İşçiler yurtlara istedikleri zaman serbestçe girip çıkabiliyor mu?
Fabrika, yatakhane için tüm katları için düzenli olarak (yasa ile belirlenmemişse, en az yılda bir kez) yangın tatbikatı düzenliyor mu?
Yangın tatbikatları en azından tarih, önceden duyurulmuş/duyurulmamış, katılımcı sayısı ve tahliye süresini içerecek şekilde belgeleniyor mu? Gerekli tarih formatı: GG/AA/YYYY
Yurt, üretim binası/depo dışında mı yer almaktadır?

Yurt, tehlikeli maddelerin depolandığı yerlerin veya tehlikeli işlerin yapıldığı üretim binasının yanında yer almıyor mu?
Yurt binasının her katında tahliye planı asılı mıdır?
Fabrikanın her katında en az iki acil çıkış var mı?
Her katta iki acil çıkış kapısı bulunmuyorsa, acil çıkış kapılarının sayısı yerel gerekliliklere uygun mu?
Acil çıkışlar, yatakhanein her iki yanında mı yer almaktadır?
Acil çıkış yolları erişilebilir ve engelsiz mi?
Acil çıkış yolları erişilemez ve/veya engellenmişse, bu engel geçici mi?
Acil çıkışlar görünür işaretlerle belirtilmiş mi?
Acil çıkışlar engelsiz ve kilitli değil mi?
Acil çıkış kapıları yerel gerekliliklere uygun mu?
Acil çıkış kapıları yasal gerekliliklere uymuyorsa, fabrika, acil durumlarda işçilerin güvenliğini ve yatakhaneyi terk edebilmelerini sağlamak için önlemler almış mıdır?
Acil çıkış pencereleri yerel yasalara uygun mu?
Acil çıkış merdivenlerinde tırabzan veya korkuluk var mı?
Acil çıkış yolları, çıkışlar ve merdivenler aydınlatılmış mı?
Acil durum yolları acil çıkışlara ve dolayısıyla binadan uzağa mı yönlendirmektedir?
Toplanma noktası veya kamuya açık yol engelsiz mi ve fabrikadan uzakta mı bulunuyor?
Yurtta yangın alarmı mevcut mu?
Yurtta manuel yangın alarmı varsa, bu alarm çıkışların yakınında, engelsiz ve duyulabilir bir yerde mi bulunmaktadır?
Yurdun her katında yangın söndürücü var mı?
Acil çıkış yolu boyunca yangın söndürücüler mevcut mu?
Yangın söndürücülere erişim mümkün mü?
Yangın söndürücüler, yerel yasalara uygun olarak tesis personeli tarafından kontrol ediliyor mu?
Yangın söndürücüler, uzman şirketler tarafından düzenli olarak (yasa ile belirlenmemişse, en az yılda bir kez) kontrol ediliyor mu?
Yurtta ilk yardım çantası mevcut mu?

Ek 4: Uyum ve Sürdürülebilirlik: bağlayıcı ve bağlayıcı olmayan referans metinler (kapsamlı değildir)

Uyum ve Sürdürülebilirlik **bağlayıcı ve bağlayıcı olmayan referans metinler (kapsamlı değildir)**

Aşağıda, iş, insan, işçi ve çevre haklarıyla ilgili uluslararası ve ulusal önemli belgeleri bulabilirsiniz.

Sorumlu iş davranışı çerçevesi

1968	Roma Kulübü, Büyümenin Sınırları (World Watch Institute, tarihsiz)
1976, 2016, 2018, 2022	OECD Çokuluslu Şirketler Rehberi ("MNE Rehberi") Sorumlu Tarımsal Tedarik Zinciri için OECD-FAO Kılavuzu Sorumlu İş Davranışı için OECD Durum Tespiti Rehberi Sorumlu Davranış için Durum Tespiti ile İlgili Düzenleyici Gelişmelere İlişkin OECD Arka Plan Notu (Zorunlu durum tespitinde sürdürülebilirlik girişimlerinin rolü)
1977	Çokuluslu İşletmeler ve Sosyal Politika ile İlgili ILO Üçlü İlkeler Bildirgesi ("MNE Bildirgesi")
1992, 1997	Rio Dünya Zirvesi, Kyoto Protokolü
1998, 2019	ILO Çalışma Hayatındaki Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi Küresel Tedarik Zincirinde Çalışma Standartları: Rekabet Gücünü Artırmak ve Sürdürülebilirliği Sağlamak İçin Bu Standartlara Nasıl Uyulur? (eğitim)
2000, 2015	BM Küresel İlkeler Sözleşmesi, Kurumsal Sürdürülebilirlik Rehberi
2004	BM "Who Cares Wins" Raporu (ESG)
2011	BM İş Dünyası ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri
2015	BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SDG'ler)
2015	BM İklim Değişikliği Konferansı (COP21), Paris Anlaşması (GW<1,5°C)
2020	Durum tespiti üzerine çalışma, Avrupa Komisyonu, Adalet ve Tüketiciler Genel Müdürlüğü, Smit, L., Bright, C., ve diğerleri, Tedarik zinciri boyunca durum tespiti gereklilikleri üzerine çalışma: nihai rapor, Yayınlar Ofisi, 2020,
2023	BM Gönüllü Sürdürülebilirlik Standartlarını Anlamak, güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehdit analizi

ILO Temel Sözleşmeleri

1930, 2014	Zorla Çalışma Sözleşmesi (No. 29) ve protokolü
1948	Örgütlenme Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması Sözleşmesi (No. 87)
1949	Örgütlenme Hakkı ve Toplu Müzakere Sözleşmesi (No. 98)
1951	Eşit Ücret Sözleşmesi (No. 100)

1957	Zorla Çalışmanın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme (No. 105)
1958	Ayrımcılık (İstihdam ve Meslek) Sözleşmesi (No. 111)
1973	Asgari Yaş Sözleşmesi (No. 138)
1981	İş Sağlığı ve Güvenliği Sözleşmesi (No. 155)
1999	Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleri Sözleşmesi (No. 182)
2006	İş Sağlığı ve Güvenliği Teşvik Çerçevesi Sözleşmesi (No. 187)

Avrupa Birliği Yeşil Anlaşması ve Kurumsal Sürdürülebilirlik Sorumluluk Çerçevesi:

2006	20 Aralık 2006 tarihli ve 1893/2006 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü, ekonomik faaliyetlerin istatistiksel sınıflandırmasını belirleyen NACE Revizyon 2'yi oluşturmakta ve 3037/90 sayılı Konsey Tüzüğü ile belirli istatistik alanlarına ilişkin bazı AB Tüzüklerini değiştirmektedir.
2009	18 Haziran 2009 tarihli ve yasadışı olarak ülkede bulunan üçüncü ülke vatandaşlarını istihdam eden işverenlere yönelik yaptırımlar ve tedbirler hakkında asgari standartları belirleyen Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2009/52/EC sayılı Direktifi 21 Ekim 2009 tarihli, enerjiyle ilgili ürünler için ekotasarım gerekliliklerinin belirlenmesine yönelik bir çerçeve oluşturan Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2009/125/EC sayılı Direktifi
2011	İnsan ticaretinin önlenmesi ve bunlarla mücadele edilmesi ile mağdurların korunmasına ilişkin ve 2002/629/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararının yerine geçen 5 Nisan 2011 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2011/36/EU sayılı Direktifi
2013	26 Haziran 2013 tarihli, belirli türdeki işletmelerin yıllık mali tabloları, konsolide mali tabloları ve ilgili raporları hakkında , Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2006/43/EC sayılı Direktifini değiştiren ve Konsey'in 78/660/EEC ve 83/349/EEC sayılı Direktiflerini yürürlükten kaldıran 2013/34/EU sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi
2014	Bazı büyük işletmeler ve gruplar tarafından finansal olmayan ve çeşitlilik bilgilerinin açıklanmasına ilişkin 2013/34/AB sayılı Direktifi değiştiren 2014/95/AB sayılı Direktif
2016	Gizli know-how ve ticari bilgilerin (ticari sırlar) yasadışı olarak elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesine karşı korunmasına ilişkin 8 Haziran 2016 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi (AB) 2016/943 sayılı Direktif
2017	17 Mayıs 2017 tarihli ve kalay, tantal ve tungsten ile bunların cevherleri ve çatışma bölgelerinden ve yüksek riskli bölgelerden kaynaklanan altının Birlik ithalatçıları için tedarik zinciri gerekli özen yükümlülüklerini belirleyen Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin (AB) 2017/821 sayılı Tüzüğü Uzun vadeli hissedar katılımının teşvik edilmesine ilişkin 2007/36/EC sayılı Direktifi değiştiren (AB) 2017/828 sayılı Direktif
2019	27 Kasım 2019 tarihli, finansal hizmetler sektöründe sürdürülebilirlikle ilgili açıklamalara ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin (AB) 2019/2088 sayılı Tüzüğü Avrupa Yeşil Anlaşması
2020	Küresel Tedarik Zincirlerinde İnsan Hakları ve İnsana Yakışır İş Koşulları Hakkında Konsey Sonuçları, 1 Aralık 2020 (13512/20) Sürdürülebilir yatırımı kolaylaştırmak için bir çerçeve oluşturulmasına ilişkin ve (AB) 2019/2088 sayılı Tüzüğü değiştiren 18 Haziran 2020 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi (AB) 2020/852 sayılı Tüzüğü

2021	İklim nötrlüğünün sağlanmasına yönelik bir çerçeve oluşturulmasına ve (EC) Tüzüklerini değiştiren 30 Haziran 2021 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi (AB) Tüzüğü 2021/1119
	Hava, Su ve Toprakta Sıfır Kirliliğe Yönelik AB Eylem Planı
	10 Mart 2021 tarihli Avrupa Parlamentosu kararı, (2020/2129(INL)), P9_TA(2021)0073
	20 Mayıs 2021 tarihli ve 2021/821 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tüzüğü: Çift kullanımlı ürünlerin ihracatı, aracılık faaliyetleri, teknik yardım, transit geçişi ve transferinin denetimine ilişkin Birlik düzenlemesinin oluşturulması
2022	6 Nisan 2022 tarihli, 2030'a kadar olan Genel Birlik Çevre Eylem Programı hakkındaki Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin (AB) 2022/591 sayılı Kararı
	14 Aralık 2022 tarihli ve (AB) 2022/2464 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi (AB) 537/2014 sayılı Tüzüğü, 2004/109/AT sayılı Direktifi, 2006/43/AT sayılı Direktifi ve 2013/34/AB sayılı Direktifi değiştiren, kurumsal sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin 14 Aralık 2022 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi (2022/2464) (AEA ile ilgili metin)
2023	Ağaç kesimi ve ormanların bozulmasıyla ilişkili belirli emtia ve ürünlerin Birlik pazarında satışa sunulması ve Birlikten ihracatı hakkında ve (AB) 995/2010 sayılı Tüzüğü yürürlükten kaldıran 31 Mayıs 2023 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin (AB) 2023/1115 sayılı Tüzüğü
	Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 12 Temmuz 2023 tarihli, piller ve atık pillerle ilgili, 2008/98/EC sayılı Direktifi ve (AB) 2019/1020 sayılı Tüzüğü değiştiren ve 2006/66/EC sayılı Direktifi yürürlükten kaldıran (AB) 2023/1542 sayılı Tüzüğü
	Karbon sınır ayarlama mekanizmasının kurulmasına ilişkin 10 Mayıs 2023 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin (AB) 2023/956 sayılı Tüzüğü (AEA ile ilgili metin)
	Enerji verimliliği hakkında ve (AB) 2023/955 sayılı Tüzüğü değiştiren 13 Eylül 2023 tarihli AVRUPA PARLAMENTOSU VE KONSEYİ'NİN (AB) 2023/1791 SAYILI YÖNETMELİĞİ
	Kurumsal Sürdürülebilirlik Durum Tespiti ve (AB) 2019/1937 sayılı Direktifi değiştiren AVRUPA PARLAMENTOSU VE KONSEYİ YÖNETMELİĞİ Önerisi hakkında geçici anlaşma
2024	Zorla çalıştırma yoluyla üretilen ürünlerin AB pazarından yasaklanmasına ilişkin yeni kurallar hakkında geçici anlaşma.

ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI BELGELERİNDE YER ALAN HAKLAR VE YASAKLAR

Yaşam hakkı	Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 6(1) maddesi. Bu, aşağıdakileri içerir ancak bunlarla sınırlı değildir şirketin kaynaklarını, tesislerini veya personelini koruyan özel veya kamu güvenlik görevlilerinin, şirketin talimat veya denetim eksikliği nedeniyle bir kişinin ölümüne neden olması;
İşkence, zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelenin yasaklanması	Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7. maddesi. Bu, şirketin kaynaklarını, tesislerini veya personelini koruyan özel veya kamu güvenlik görevlilerinin, şirketin talimat veya denetim eksikliği nedeniyle

	bir kişiye işkence veya zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye maruz bırakması;
Özgürlük ve güvenlik hakkı	Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 9(1) maddesi
Kişinin özel hayatına, ailesine, evine veya yazışmalarına keyfi veya hukuka aykırı müdahale edilmesinin ve onuruna veya itibarına hukuka aykırı saldırıların yasaklanması	Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 17. maddesi
Düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne müdahale yasağı	Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 18. maddesi
Çalışan işçiler için adil bir ücret ve yeterli bir geçim ücreti, serbest meslek sahipleri ve küçük çiftçiler için ise işleri ve üretimleri karşılığında kazandıkları yeterli bir geçim geliri, insana yakışır bir yaşam, güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları ve çalışma saatlerinin makul sınırlandırılması dahil olmak üzere, adil ve elverişli çalışma koşullarından yararlanma hakkı	Uluslararası İşçilerin yeterli barınmaya erişiminin kısıtlanmasının yasaklanması
İşgücü şirket tarafından sağlanan konaklama yerlerinde barındırılıyorsa, işçilerin Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 11. Maddesi
Çocuğun ulaşılabilir en yüksek sağlık standardına sahip olma hakkı	Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 24. maddesi
Eğitim hakkı	Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 28. maddesi
Yeterli yaşam standardı hakkı	Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 27. maddesi
Çocuğun ekonomik sömürden ve tehlikeli olabilecek veya çocuğun eğitime engel teşkil edebilecek ya da çocuğun sağlığına veya bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ya da sosyal gelişimine zarar verebilecek her türlü işten korunma hakkı eğitimini engelleyebilecek veya çocuğun sağlığına ya da zihinsel, zihinsel, ruhsal, ahlaki veya sosyal gelişimine zarar verebilecek işleri yapmaktan korunma hakkı	Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 32. Maddesi
Çocuğun her türlü cinsel sömürü ve istismardan korunma ve sömürü amacıyla kaçırılmaktan, satılmaktan veya ülkesi içinde ya da ülke dışında başka bir yere yasadışı olarak nakledilmekten korunma hakkı	Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 34. ve 35. maddeleri
Zorunlu eğitim yaşını tamamlamamış ve her halükarda 15 yaşından küçük çocukların çalıştırılmasının yasaklanması; ancak çalışmanın gerçekleştirildiği ülkenin mevzuatının farklı bir düzenleme öngördüğü durumlar hariçtir.	Uluslararası Çalışma Örgütü Asgari Yaş Sözleşmesi'nin 2(4) maddesi, 1973 (No. 138), ve aynı Sözleşme'nin 4 ila 8. maddeleri

En kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin yasaklanması (18 yaşın altındaki kişiler)	Uluslararası Çalışma Örgütü 1999 tarihli En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliği Sözleşmesi'nin (No. 182) 3. maddesi
Zorla veya zorunlu çalışmanın yasaklanması; bu, aşağıdakileri içeren tüm iş veya hizmetleri ifade eder herhangi bir cezanın tehdidi altında herhangi bir kişiden zorla alınmış ve söz konusu kişinin kendi rızasıyla sunmadığı, örneğin borç esareti veya insan ticareti	Uluslararası Çalışma Örgütü Zorla Çalıştırma Sözleşmesi, 1930 (No. 29) Madde 2(1)
Köleliğe benzer uygulamalar, serflik veya aşırı ekonomik ya da cinsel sömürü ve aşağılama gibi işyerinde diğer egemenlik veya baskı biçimleri ya da insan ticareti dahil olmak üzere her türlü kölelik ve köle ticaretinin yasaklanması,	Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 8. maddesi
Örgütlenme, toplanma özgürlüğü, örgütlenme ve toplu Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 21. ve 22. maddeleri	Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 21. ve 22. maddeleri 5893/24 MVG/DS/PB/cb 124 COMPET.2 LIMITE EN Medeni ve Siyasi Haklar, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 8. maddesi, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1948 tarihli (No. 87) Örgütlenme Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması Sözleşmesi ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1949 tarihli (No. 98) Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi
İstihdamda eşit olmayan muamelenin yasaklanması; ancak bunun Uluslararası Çalışma Örgütü Eşit Ücret Sözleşmesi, 1951 (No. 100)	Uluslararası Çalışma Örgütü Eşit Ücret Sözleşmesi, 1951 (No. 100) Madde 2 ve 3, Uluslararası Çalışma Örgütü Ayrımcılık (İstihdam ve Meslek) Sözleşmesi, 1958 (No. 111) Madde 1 ve 2 ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi Madde 7
Zararlı toprak bozulması, su veya hava kirliliği, zararlı emisyonlar, aşırı su tüketimi, toprak değişikliği, su veya hava kirliliği, zararlı emisyonlar, aşırı su tüketimi, Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 6(1) maddesi ile Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin 11. ve 12. maddeleri	Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 6(1) maddesi ile Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 11 ve 12. maddeleri

ÇEVRE BELGELERİNDE YER ALAN YASAKLAR VE YÜKÜMLÜLÜKLER

Biyolojik çeşitlilik üzerindeki olumsuz etkileri önleme veya en aza indirme yükümlülüğü	1992 Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'nin 10(b) maddesi ve ilgili yargı alanındaki geçerli hukuk, canlı genetiği değiştirilmiş organizmaların geliştirilmesi, işlenmesi, taşınması, kullanımı, transferi ve salınmasına ilişkin Cartagena Protokolü ile 12 Ekim 2014 tarihli Biyolojik
---	---

	Çeşitlilik Sözleşmesi'ne ek Genetik Kaynaklara Erişim ve Bunların Kullanımından Doğan Faydaların Adil ve Eşit Paylaşımı Hakkında Nagoya Protokolü'nün yükümlülükleri dahil
Sözleşmenin I ila III. Eklerinde yer alan herhangi bir örneğin ithalatı, ihracatı, yeniden ihracatı veya deniz yoluyla getirilmesinin yasaklanması Uluslararası Ticareti Sözleşmesi'nin Ek I ila III'ünde yer alan (CITES) Ek I ila III'te yer alan herhangi bir örneğin, Sözleşmenin III, IV ve V. maddeleri uyarınca yorumlanmıştır	
10 Ekim 2013 tarihli Minamata Cıva Sözleşmesi'nin Ek A Bölüm I'inde (Minamata Sözleşmesi) Ek A Bölüm I'de listelenen cıva ilaveli ürünlerin imalatı, ithalatı ve ihracatının yasaklanması	
Minamata Sözleşmesi'nin Ek B Bölüm I'inde listelenen üretim Sözleşmede belirtilen aşamalı olarak kaldırılma tarihinden sonra Sözleşmenin 5(2) maddesi uyarınca yorumlanmıştır Sözleşmenin 5(2) maddesi uyarınca yorumlanmıştır	
Cıva atıklarının yasadışı işlenmesinin yasaklanması	Minamata Sözleşmesi'nin 11(3) maddesi ve Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin (AB) 2017/852 sayılı Tüzüğü'nün 13. maddesi Avrupa Parlamentosu ve Konseyi
22 Mayıs 2001 tarihli Kalıcı Organik Kirleticiler (POP) 22 Mayıs 2001 tarihli Kalıcı Organik Kirleticiler (POP) Sözleşmesi)	Sözleşmenin 3(1)(a) maddesinin (i) bendi ve Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin (AB) 2019/1021 sayılı Tüzüğü
Atıkların yasadışı şekilde işlenmesi, toplanması, depolanması ve bertarafının yasaklanması	POP Sözleşmesi'nin 6(1)(d) maddesinin (i) ve (ii) bentleri ile (AB) 2019/1021 sayılı Tüzüğün 7. maddesi
Rotterdam Sözleşmesi Ek III'te listelenen kimyasalların ithalatı veya ihracatının yasaklanması Uluslararası Ticaretteki Bazı Tehlikeli ve Pestisitler için Önceden Bilgilendirilmiş Onay Prosedürü Hakkında Rotterdam Sözleşmesi (UNEP/FAO) Ek III'te listelenen kimyasalların ithalat veya ihracatının yasaklanması	Sözleşmenin 10(1), 11(1)(b) ve 11(2) maddeleri uyarınca ve Önceden Bilgilendirilmiş Onay (PIC) Prosedürü uyarınca Sözleşmeye taraf olan ithalatçı veya ihracatçı Tarafın
doğal miras olarak tanımlanan alanlar üzerindeki olumsuz etkileri önleme veya en aza indirme yükümlülüğü	16 Kasım 1972 tarihli

doğal miras	Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin (Dünya Miras Sözleşmesi) 2. maddesi, Dünya ve ilgili yargı alanındaki geçerli hukuk uyarınca yorumlanmıştır
Sulak alanlar üzerindeki olumsuz etkileri önleme veya en aza indirme yükümlülüğü	Özellikle Su Kuşları Habitatı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Sözleşmesi'nin 1. maddesi (Ramsar Sözleşmesi) 4(1). maddesi ve ilgili yargı alanındaki geçerli hukuk yargı bölgesinde geçerli hukukla uyumlu olarak yorumlanmıştır;
Gemilerden kaynaklanan kirliliği önleme yükümlülüğü	1978 Protokolü ile değiştirilmiş haliyle 2 Kasım 1973 tarihli Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme (MARPOL 73/78).
Deniz ortamının kirlenmesini önleme, azaltma ve kontrol etme yükümlülüğü atıkların	Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve ilgili yargı yetkisi alanındaki ilgili yargı yetkisi alanındaki

Ulusal mevzuat örnekleri

2017	Fransız Dikkat Yükümlülüğü Kanunu
2019	Avustralya Modern Kölelik Yasası
2021	Alman Tedarik Zinciri Yasası
2022	Norveç Şeffaflık Kanunu